

HOUEN JONGENS!

K. NOREL

G. F. CALLENBACH NY. NUKERK

HOUEN, JONGENS!

Tekeningen van W. G. van de Hulst Jr.

HOUEN, JONGENS!

DOOR

K. NOREL

DERDE DRUK

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

I N H O U D

	Blz.
1. Een rumoerige zaterdagmiddag	7
2. Als wij elkaar niet weerzien	15
3. De noodklok klept	20
4. Houen, jongens!	27
5. Het water komt	36
6. Cootje zwemt	45
7. De sloep en het vlot	50
8. Allen gered	57

1. EEN RUMOERIGE ZATERDAGMIDDAG

„Wie het eerst boven is! Doen wel!” roept Cootje.
„Zij wacht het antwoord van de beide jongens niet eens af. Ze rent al en de jongens rennen mee, haar achterna.

De vaart is er gauw uit. De helling van de dijk is steil. Ze is vandaag ook nat en glibberig. De klimmers moeten zich vastgrijpen aan het gras, en als dat breekt, moeten ze hun vingers als klauwen in de modder slaan. Alleen op handen en voeten kun je op de dijk-kruin klimmen.

Cootje is nog voor. Zij is vlug en stevig en ze kan klauteren. Een halve jongen wordt ze vaak genoemd.

Daar is Aart naast haar. Hij schiet voor haar uit en Lijn is op zijn hielen. Aart zal het winnen.

Aart is te haastig. Hij glist uit en daarbij botst hij tegen Lijn. De beide jongens rollen een eind omlaag. En nu is Cootje 't eerst boven.

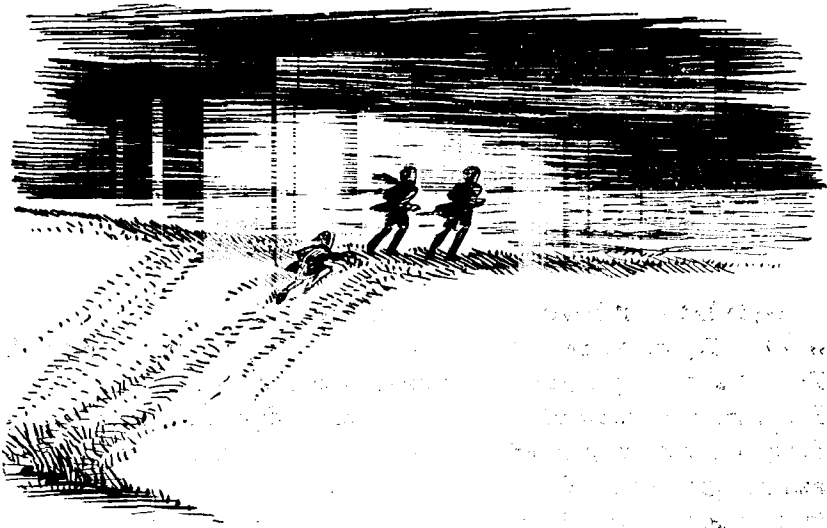
„Hoeral!” juicht ze. Maar niemand hoort die kreet. Zijzelf niet eens. Het geluid wordt weggesneden door de storm en Cootje wordt haast weggeblazen. Snel duikt ze in de bescherming van de dijk.

En dan staan de jongens toch nog het eerst op de kruin. Of liever: zij hängen daar, want rechtop staan in deze storm is onmogelijk; hun lijven hangen tegen de wind.

Cootje komt achter hen staan. In de luwte van de jongens houdt ze het uit.

Wat maakt die storm een lawaai! Het is net of een zeil vlak bij hun oren heel luid en heel snel klappert. Dit is zo oorverdovend, dat ze het gedonder van de golven amper horen.

De zee is wit van het dikke schuim op de toppen van de woeste

golven. De zeeën breken op de dijk en trekken dikke banen van schuim over de blauwe bazaltglooiing. De vlokken stuiven de beide jongens en het meisje in het gezicht.

Is dit de Roompot? De Roompot is anders grijs of blinkend naar gelang er bewolking is of zon, en bij een bolle bries is hij blauwachtig groen met witte veertjes op de kleine golven. Bij eb ligt de Neeltje Jansplaat te glimmen midden in de stroom; en altijd zijn de blonde duinen van Schouwen aan de overkant te zien.

Nu zijn die duinen weggekropen achter dikke wolken en ligt de Neeltje Jansplaat diep verdronken in de wilde zee. De Roompot is een kokende pot geworden.

Ook Aart en Lijn houden het niet lang uit in het geweld van de wind. Zij kunnen geen adem halen, evenmin als Cootje straks. „Terug!” beduidt Aart meer met zijn armen dan met zijn mond, en met z’n drieën laten zij zich zakken langs het talud. Hun oren suizen; het is net of dat zeil nog altijd klappert bij hun trommelvlies. De stormwind heeft hen doof gemaakt.

„Het was tòch mooi!” zegt Aart.

„Het was geweldig!” beaamt Lijn.

„En hoe vond jij het, Co?” vraagt Aart aan Cootje, die bezig is

haar zakdoek vreselijk vuil te maken, zonder dat ze haar handen schoon kan krijgen.

Cootje aarzelt even, ofschoon ze anders altijd ree is met haar oordeel. „Ik vond het... verschrikkelijk,” zegt ze eindelijk huiverend.

Aart haalt zijn schouders op. Waarom rilt Co? En wat is er voor verschrikkelijks aan de zee? Ze is prachtig, groots; verschrikkelijk is ze niet. Hij zou, nu hij weer op adem is, best nog wel eens naar boven willen klimmen om die woeste golven en dat schuim te zien.

Ze zoeken hun tassen op, die ze in de berm hebben neergegooid, toen zij hun klimpartij begonnen. Aart draagt die van Co, omdat zij nog altijd vruchteloos bezig is haar zwarte handen schoon te maken. De jongens waren daar gauwer mee klaar. Een paar vegen langs de broek; de overige modder wassen ze er thuis wel af.

Ze lopen naar het dorp terug over de weg aan de voet van de dijk. De jongens praten. Cootje zwijgt, ze loopt een beetje gebogen; dat doet ze anders nooit. Ze huivert weer.

„Ben je zo koud geworden?” vraagt Aart haar.

Co schudt het hoofd. „Dat is het niet,” zegt zij.

„Wat dan?”

„Zijn jullie helemaal niet bang?” vraagt Cootje.

De jongens zetten grote ogen op. „Bang, waarvoor?” vragen zij tegelijk.

„Als de dijk eens breekt.”

De jongens lachen hartelijk. Nu kun je toch merken dat Cootje een meisje is, al doet ze meestal met de jongens mee. „De dijk breekt nooit!” zegt Lijn.

„Vroeger zijn de dijken vaak gebroken,” houdt Cootje vol.

De jongens vinden die tegenwerping waardeloos. Vroeger waren de dijken laag en zwak; nu zijn ze hoog en sterk.

„Vinden jullie de dijk zo hoog?” vraagt Cootje.

Lijn kijkt eerst haar aan en dan tegen de dijk op. Het is me een dijk! Is Cootje een beetje aan het schertsen? „Och ja, zo'n klimpartijtje is voor jou een peuleschil, hè?” lacht hij.

Maar Cootje maakt geen grapjes. „Dat is het juist,” zegt zij, „aan deze kant is de dijk zo hoog. Maar aan de buitenkant... Allemaal water. Het was zo pas net of er geen dijk meer was.”

Lijn lacht weer. „Maar hij is er wel, Co. En hij is sterk ook.”

„Laat de zee maar komen!” voegt Aart er overmoedig aan toe.

En dan probeert Cootje ook te lachen, om haar eigen angst. Maar het lukt niet erg. 't Wordt een halfslachtig lachje, en ze huivert weer, hoewel ze flink wil zijn.

Tussen de huizen van het dorp wordt ze rustiger. Hier hoor je het donderen van de golven op de glooiing niet zo goed, en hier krijg je de dotten schuim en het water, dat over de dijkruin vliegt, niet op het hoofd.

Ze komen bij de school. Daar staan de fietsen van Cootje en Aart. Zij gaan ze uit het hok halen.

„Tot vanmiddag,” groet Aart zijn vriend. „Dan kom je met je vader, hè?”

„Blijven jullie zolang hier,” slaat Lijn voor, „en rijdt vanmiddag met ons mee. Bij dit weer kun je beter per auto gaan dan op de fiets.”

Cootje weifelt. Zij voelt daar wel voor.

Maar Aart wil fietsen. Het kan best. Driekwart van de afstand heb- zij vóór de wind. Dat gaat vanzelf bij deze storm. En dat laatste stukje, dat tegen wind zal gaan, is maar een hanestap.

Cootje streeft niet tegen. Ze halen hun fietsen uit het hok en stap- pen op. „Tot vanmiddag!” wuiven ze naar Lijn.

„Om halfvier ben ik er!” roept Lijn.

Het gaat werkelijk vanzelf. Ze vliegen op de vleugels van de wind. Ze stuiven over de weg haast zonder trappen. Soms moeten ze zelfs remmen, omdat het tè hard gaat.

Maar de wolken jagen toch nog sneller. Die vliegen voor hen uit. Het is alsof ze rennen over de grijze akkers en de groene weiden, zo laag drijven de zwarte wolken. En ook de regenbuien rennen voor hen uit. Grijze waterbundels hollen over het lage land.

Achter een damhek heeft een koppel schapen een schamele be- schutting tegen het weer gevonden; aan een slootrand staat een een-

zaam paard. Zijn staart vlagt langs zijn schoften en zijn manen vóór zijn kop. De meien van de wilgen zwiepen op de korte stammen, net zoals Theun, de melkknecht, zijn bezem zwiepen laat bij het vegen van de stal.

Daar is de hoek, waar de weg ombuigt.

„Remmen!” roept Aart.

Bij het omslaan van de hoek stáán broer en zuster op de trappers. Het is opeens gedaan met fietsen. De storm drukt hen eenvoudig van de weg. Ze moeten lopen.

En zelfs dat kost grote moeite. Schuin achter Aart, een beetje in zijn luwte, worstelt Cootje voort. Maar zij raakt achter en als Aart de wind niet langer voor haar breekt, krijgt ze het nog veel moeilijker. „Wacht even!” roept ze naar haar broer.

Aart hoort het niet.

„Wacht even!” roept Cootje nog eens, zo hard ze kan. Maar de wind waait haar stem weg en snijdt haar ook de adem af. Ze hijgt, haar borst doet pijn. Ze kan niet langer tegen de storm optornen. Ze gaat met de rug naar de wind staan om op adem te komen.

Aart loopt nog door. Hij kijkt niet om. Diep gebogen vecht hij met de wind.

Cootje wil hem achterna, want het zou vreselijk zijn als zij alleen moest blijven in dit weer. Ze worstelt opnieuw tegen de storm. En dan wordt het nòg erger. Een bui barst los. Ijskoude regen, hagel, slaat haar in het gezicht. Ze kàn niet meer. Ze draait zich weer om en gaat huilen. Daar staat ze, alleen in het noodweer.

Opeens is Aart bij haar. „Cootje, kom toch. Wat, huil je? . . . Onze dappere Col. . . . Heb je pijn?”

Co haalt haar natte jasmouw over haar gezicht. „Nee, ik heb geen pijn en ik huil niet. Ik ga mee. Loop niet zo hard.”

Ze wil niet huilen. Ze zegt ook niet dat ze zo vreselijk bang is. Ze klemt haar tanden op elkaar.

Aart legt de beide fietsen in de berm van de weg. Die vinden ze maandagmorgen wel terug. Als zij nu maar behouden thuiskomen. Dan gaat hij voor en Cootje achter hem met haar beide handen in zijn rug, zoals schaatsenrijders achter elkaar rijden. Zo gáát het. Tenminste een poosje. Maar de storm loeit harder en de regen striemt feller en

de afstand, die een hanestap zou zijn, is zo ontzettend ver. En ze zijn allebei doodmoe.

Tuuuu! Tuuuu! De claxon van een auto klinkt vlak achter hen.

Aart springt op zij en trekt Cootje mee, die niet meer springen kan, alleen maar strompelen, zelfs nu een auto bijna op hen rijdt. De auto stopt. Het portier zwaait open. „Stap in!” roept een jongensstem.

Het is Lijn! Lijn met zijn vader.

Toen Lijn thuiskwam en vertelde dat Cootje en Aart op de fiets naar huis waren gegaan, zei meneer Cozijnse: „Die kinderen bij dit weer op de fiets? Dat gaat niet goed. Wij gaan hen achterna.” Het kon niet dadelijk. Mijnheer Cozijnse moest nog veel afdoen, vóór hij zijn kantoor kon sluiten. Maar toen hij klaar was, reden zij. En nu is de auto daar als een reddingboot bij een zinkend schip.

Aart en Cootje stappen in. Het portier slaat dicht. De motor gromt. Zij rijden.

Stormt het nu nog zo? Zij voelen er niets van. De wagen vliegt tegen de storm in. Maar de wilde wolken jagen nog, en de regen gutst, en de wilgen zwiepen als de bezem van Theun. En van een ander paard, dat bij een slootrand staat, waaien staart en manen als van het eerste, en om de kap van de wagen giert de wind boven het grommen van de motor uit.

Daar is de boerderij. Straks leek het een eindeloze afstand, maar per auto is het minder dan een hanestap. De auto draait de oprit op en stopt dicht bij de keukendeur.

Cootje springt er het eerst uit. De wilde wind rukt haar de muts van het hoofd en haar haren wapperen als de manen van de paarden; de mantel klappert om haar benen.

De deur zwaait open. Daar is moeder! Cootje vliegt haar om de hals. „Moeder! Moeder!” En nu huilt het flinke Cootje. Ze is bang geweest, vreselijk bang voor de storm en nog veel meer voor de zee, die zo woest was en zo hoog, dat de dijk bijna verdronk.

Aart stapt ook uit. Mijnheer Cozijnse wil met Lijn teruggaan, maar Aart z'n vader zegt: „Blijf hier. We moeten immers straks te zamen naar het nieuwe raadhuis.”

„Ik moet nog eten,” werpt meneer Cozijnse tegen.

„Dat doe je dan bij ons,” antwoordt De Leeuw, en Aart z'n moeder voegt eraan toe: „Grauwe erwten genoeg en spek ook en karnemelkse pap ook. Wij krijgen het eten nooit op zonder jullie hulp.”

En dan verklapt mijnheer Cozijnse dat hij al tegen zijn vrouw gezegd heeft: „Als ik niet gauw terugkom, reken er dan maar op dat ik op de Eendrachtshoeve eet en vandaar met De Leeuw doorga naar Kortgene.”

In plaats van elf zitten er vanmiddag dertien mensen rondom de tafel in de grote keuken van de Eendrachtshoeve: drie grote en tien kleine, nu ja, kleine in soorten, want Cootje, Aart en Lijn zijn al groot in vergelijking tot Lineke, die nog in de tafelstoel zit, en Bram en Joost, die nog kleuters zijn. Machteld en Trijntje zijn ook niet veel meer dan drie turven hoog. Wim en Doortje zijn zo'n middenslag.

Onder het eten praten de grote mensen over de storm.

„Het is noodweer,” zegt De Leeuw.

„De Roompot gaat verschrikkelijk te keer,” vertelt Cozijnse.

„Zou de dijk het wel houden?” vraagt moeder De Leeuw een beetje angstig.

Cootje spitst de oren. Dat is dezelfde vraag als zij straks aan de jongens heeft gesteld. Wat zouden vader en mijnheer Cozijnse erop zeggen?

„De dijk is hoog en sterk. Daar komt de zee nooit door of overheen,” antwoordt mijnheer Cozijnse.

Onder de tafel geeft Aart Cootje een trapje op haar tenen. Wat heb ik je gezegd? vraagt hij haar met de ogen.

Moeder De Leeuw is toch niet helemaal gerustgesteld. „Ons eiland is immers dikwijls overstroomd geweest,” zegt zij.

Dat weet mijnheer Cozijnse best. Hij is niet alleen wethouder, maar ook polderbestuurder, en hij kent de geschiedenis van het eiland op zijn duimpje. Noord-Beveland is er tweemaal geweest en tweemaal niet geweest. In de tijd van Luther werd het voor de tweede keer door de zee bedolven. De tijden waren boos. De mensen vochten tegen elkaar in plaats van tegen het water. De Watergeuzen namen eerst Den Briel en daarna Vlissingen. Louis Boisot

vocht in de Zeeuwse wateren tegen de Spanjaarden en versloeg ze. Mondragon stootte zijn neus voor Zierikzee. Gedurende al die strijd bleef Noord-Beveland onder water. Pas toen de vijand uit het land geslagen was, zo omstreeks 1600, begon men het verdronken eiland weer uit zee te halen. Het ging stukje voor stukje. Nu deze polder, dan die polder. Eeuwen achtereen werd eraan gewerkt, maar eindelijk was Noord-Beveland groter dan het geweest was vóór het verdronk.

„Het is later nog vaak overstroomd,” voert moeder De Leeuw aan. „En telkens kwam het weer boven,” antwoordt Cozijmse. „Een echt Zeeuws land is dit. Ik worstel en kom boven, zoals er op ons wapen staat.”

„Dan kan het toch ook weer onderlopen,” houdt de boerin vol.

„Wat niet kan. . . .,” zegt mijnheer Cozijmse. „Maar je moet niet zeggen dat de dijken wel weer zullen breken, omdat ze al zo vaak gebroken zijn. Vroeger waren de dijken laag en zwak, nu zijn ze hoog en sterk. Het is héél lang geleden sinds we een doorbraak hebben gehad. En ik vertrouw dat het nog veel langer zal duren eer wij een doorbraak krijgen. De dijken zijn in orde.”

Aart kijkt opnieuw naar Cootje. Heb je dat gehoord? vraagt hij haar met de ogen. De dijken zijn in orde. Dat zegt mijnheer Cozijmse zelf, en die kan het weten. Dan hoef je toch niet bang te zijn!

Buiten buldert de storm. De ramen rammelen en een paar losse luiken klapperen. Een luik van het kippenhok waait over het erf. Het is noodweer. Maar op de Eendrachtshoeve zijn allen nu gerust. De dijken zijn in orde. Er is geen gevaar te vrezen.

2. ALS WIJ ELKAAR NIET WEERZIEN....

Na het eten rijden Cozijne en De Leeuw samen naar Kortgene. De kinderen gaan met z'n allen spelen. Doortje en Wim, Joost en Bram, en zelfs de kleine Machteld en Trijntje doen mee. Op een boerderij kun je verrukkelijk spelen; als het regent en waait net zo goed als bij mooi weer. Misschien zelfs wel het mooist bij regen en wind. Want dan zijn de donkere hoekjes in de schuur, de stallen en het wagenhuis nog donkerder. Wanneer je dan wegekruipt achter het hooi, is het net of je in een rovershol zit. En vandaag is het al heel echt. De wind buldert om het hoge rieten dak; de stormstoten gaan dwars door de schuur; op de deel stuift het kaf en dwarrelt het droge stro hoog op. Het wordt de kleintjes, Trijntje en Machteld, te erg. Zij vluchten naar hun moeder. Maar Wim en Joost genieten. Er grommen bommenwerpers in de lucht, er gieren bommen en er knetteren geweren. Hoor je het wel? Het is compleet oorlog. Ze spelen prachtig tot de avond toe. Dan wordt het wel erg donker in de schuur en komt de wind uit zulke vreemde hoeken. Zelfs Joost en Bram worden dan een beetje bang. Ze gaan naar binnen.

Aart en Lijn helpen Theun, die het vee moet voeren. Ze scheppen haver voor de zes paarden, die op stal staan. Ze klimmen boven op de koestal om door de luiken hooi te steken voor de koeien. Ze slepen draf naar de varkens.

Daarna maakt Theun het donker in de stallen. Het vee gaat slapen. In de kamer brandt de lamp. Moeder De Leeuw heeft gedekt voor het avondeten. De mannen zijn nog niet terug uit Kortgene.

Als moeder de handen vouwt, wordt de roerige kinderschaar stil, maar het geweld daarbuiten horen ze nu zeer nadrukkelijk. Er is

geen schijn of schaduw van dat de storm bedaart. De wind rukt aan de blinden. Hij loeit en raast en giert om het huis.

„Here God,” bidt moeder De Leeuw. „Bewaar de zeelui in de storm. Behoed ook ons voor ramp en leed. Wij weten dat wij in Uw hoede altijd veilig zijn.”

Na het amen blinkt er iets in Cootjes ogen. Zij is blij dat moeder zó gebeden heeft. Haastig veegt ze haar ogen af. Geen mens mag tranen bij haar zien, Aart of Lijn in geen geval.

Kijk, Lijn ziet ook naar moeder. Cootje ontdekt in zijn gezicht iets, wat spreekt van dankbaarheid. Hoe is dit nu? Is Lijn ook een beetje bang, precies als zij, en is hij ook opgebeurd door het gebed?

De kleintjes moeten na het avondeten gauw naar bed. Cootje duikt in een boek. Aart en Lijn gaan schaken. Lijn is dol op schaken en hij kàn het. Hij wint van iedereen, ook van Aart. Vanavond doet Lijn echter een paar domme zetten. Aart offert een pion, en het kost Lijn een loper. Straks raakt hij zelfs zijn dame kwijt in ruil voor een paard. Hoe komt dat? denkt Cootje. Luistert hij ook naar de storm, net als ik en kan hij z'n hoofd niet bij zijn spel houden, net zo min als ik bij mijn boek? Lijn probeert zijn achterstand in te halen. Maar het is te laat. Aart zet hem schaak en eindelijk schaakmat. Voor het eerst heeft Lijn van Aart verloren.

„Nog een partijtje,” stelt Lijn voor en nu zit hij erin.

Cozijnse en De Leeuw komen thuis uit Kortgene. „Ga je mee?” vraagt de wethouder aan zijn zoon.

Lijn hoort het amper, zo is hij in zijn spel verdiept, en Cozijnse heeft geen grote haast. Hij laat zich gemakkelijk door moeder De Leeuw verbidden om een kop koffie te drinken.

Maar dan wordt het toch tijd naar huis te gaan. „Lijn!” maant hij.

„Och, het is juist zo spannend!”

Cozijnse bekijkt het spel. Het is spannend. Maar het kan nog lang duren voor het pleit beslecht is, en hij kan nu heus niet langer wachten, nadat hij 's middags al zo vroeg van huis gegaan is.

„Mag Aart niet mee naar ons?” vraagt Lijn. „Dan spelen wij de partij thuis uit.”

Vader Cozijnse vindt het best. Laat Aart tot maandag bij hen thuis zijn. Als hij dat wil. . . .

Aarts ogen glinsteren. Ze kunnen de stand van het spel gemakkelijk noteren en hij vindt Lijn een fijne kameraad. En eens een zondag op het dorp in plaats van op de boerderij, dat lijkt hem ook wel. „Als je vader en moeder er niet op tegen hebben?” vraagt Cozijnse. „De storm,” oppert moeder. „Het is noodweer.”

Dat bezwaar wuift Cozijnse weg. In de auto heb je van de storm geen last.

„Als er eens een overstroming kwam,” zou Cootje willen zeggen. maar ze houdt het in. Cozijnse zei vanmiddag immers dat de dijken zo hoog en sterk zijn dat er geen overstroming komen kan.

Aart mag mee. „Tot maandagavond, jongen,” groet zijn vader. „Na schooltijd kom je dan weer thuis.”

„Ja, vader.”

„Tot maandagavond, jongens,” groet Cootje. „Op school zien wij elkaar wel weer.”

Het afscheid van moeder is een beetje vreemd. Aart geeft haar een zoen, zoals hij elke avond bij het naar bed gaan doet, en moeder geeft hem een zoen terug. Dat is ook als iedere avond. Maar daarna laat zij hem niet los. Zij slaat haar armen om hem heen en zoent hem nog eens. Zij maakt er een afscheid van als voor een grote reis.

„Vindt u het zo erg dat ik ga?” vraagt hij verwonderd. „Wij zien elkander immers maandag weer.”

„Dat geve God, m'n jongen,” zegt moeder zachtjes en nog houdt zij hem vast.

„Aart, ben je klaar?” roept meneer Cozijnse uit de gang.

Nu laat moeder hem los. „Mochten wij elkander niet weerzien, Aart, weet dan dat het goed is met moeder,” zegt zij.

„Maar moeder!” roept Aart ontsteld uit.

„Ja,” herhaalt zij, „dan is het goed. De Here Jezus heeft het voor mij goed gemaakt.” Zij zegt het zeer ontroerd.

Aart pakt zijn moeder nog eens om de hals. Nu vindt hij het afscheid moeilijk.

„Ga nu, mijn jongen,” dringt zij, terwijl zij zijn armen zachtjes losmaakt. „Ga nu. Ik hoop dat wij elkander wèl weerzien.”

Cootje, die in haar hoekje zit, een beetje buiten het licht, ziet en hoort alles. Moeders doen jaagt haar angst, die straks verdwenen was, weer aan.

Moeder is echter nu weer rustig. De ontroering is voorbij. Er komt een stille, vriendelijke lach op haar gelaat. En zij geeft Aart een schouderklopje. „Opschieten, jô. Meneer Cozijense wil vertrekken.” Zij is weer de kordate vrouw.

Aart gaat. De auto wacht al. Vader, moeder en Cootje komen buiten om hen vaarwel te zeggen. Ze staan in de luwte van het huis. Moeder heeft een omslagdoek over het hoofd geslagen en Cootje heeft de kraag van haar mantel hoog opgezet. „Tot ziens,” zegt vader tot Aart. „Een goede zondag, Aart!” roept moeder. Cootje wil ook wat zeggen, maar de woorden stokken in haar keel. Ze zwaait met de arm vaarwel.

De auto schuift het erf af. In het geweld van de storm gaat het geluid van motor en wielen onmiddellijk verloren.

Vader en moeder gaan naar binnen, Cootje achter hen aan. Vóór ze in huis stapt, kijkt ze nog eenmaal om. De lichtbundel van de autolampen glijdt door de duisternis; hij zwaait hoog op, verdwijnt daarna. De auto is over de polderdijk gewipt, weet Cootje, naar de andere polder. Het is nu alles zwarte nacht rondom de Eendrachtshoeve en de storm buldert zeer vervaarlijk.

„Cootje, kom binnen. Je wordt daar veel te koud!” roept vader. Huiverend gaat zij de kamer in en dan al gauw naar bed.

In Colijnsplaat slaapt Aart bij Lijn op de kamer.

Niet minder dan op de Eendrachtshoeve hoort hij hier de storm loeien en daarbij voegt zich nog het gedonder van de zee, want het huis van Cozijense staat dicht bij de dijk. Aart kan niet slapen. Hij ligt te luisteren naar het ontzaglijke geweld van de losgebroken elementen en tegelijk denkt hij aan moeder. Wat was dat afscheid vreemd. Net of zij dacht dat zij elkander nooit meer zouden zien. Maakte zij zich bang voor de storm of voor het water? De storm is hevige, maar de Eendrachtshoeve is hecht en sterk. De storm zal

haar niet deren. En het water? De Roompot mag spoken, maar de dijken zijn hoog en sterk, heeft meneer Cozijnse gezegd. De vloed kan hen niet deren. Dat Cootje schrok, toen ze op de dijkkrui stond, wat zegt dat? Cootje is een meisje. Een polderbestuurder weet het beter dan zo'n kind. En moeder.... Zij was slechts voor een ogenblik ontroerd. Later was zij rustig, opgewekt, kordaat. Zij wenste hem een goede zondag.

Aart draait zich op zijn zij en haalt de dekens op tot aan de kin. De wind buldert en de zee bruist. Voor Aart wordt dat geweld echter gauw ver en vaag. En weldra hoort hij niets meer. Hij slaapt.

3. DE NOODKLOK KLEPT

Een vreemd lawaai doet Aart ontwaken. O, het is de storm. Hij buldert nog verschrikkelijker dan gisteravond en de branding beukt de dijk. Maar hoort hij niet wat anders ook? Verwaaide stemmen? Geklos van klompen in de straat? Is het dan al morgen? Maar als het morgen is, dan is het immers zondag!

Aart trekt het licht aan. Het klokje wijst één uur. Dat is het holst van de nacht. In het andere bed slaapt Lijn als een roos. Hij hoort nu ook geen praten en geklos meer; alleen het loeien van de wind en het razen van de zee. Hij heeft zich vast verbeeld dat hij mannen hoorde in de straat. Om één uur in de nacht slaapt immers iedereen. Hij moet ook slapen. Hij trekt het licht weer uit en duikt diep onder de dekens. Zo stoort de storm hem niet.

Maar nu hoort hij zware stappen in het huis. Ze gaan de trap af en de gang door naar de voordeur, die dichtslaat met een harde klap.

Aart wipt het bed uit en trekt het gordijn open. Bij het licht van een straatlantaarn ziet hij Cozijnse met waterlaarzen aan en in een lange leren jas in de richting van de haven gaan.

De dijk schiet het door Aarts hoofd. En tegelijk ziet hij zijn moeder voor zich, zoals ze bij het afscheid was: bleek, even knipperend met de ogen, en hem krampachtig in de armen knellend. „Als we elkaar niet weerzien, Aart. . . .”

Hij roept Lijn, maar die slaapt vast. Hij schudt hem aan zijn schouder. „Word wakker.”

Slaperig draait Lijn zich om.

„Je vader is de deur uit gegaan,” zegt Aart. „Ik denk dat er gevaar is.”

Maar Lijn, die gisteravond bang was, is nu alleen maar slaperig.

„Vader is bij de dijkwacht,” mompelt hij. „Die moet altijd naar de dijk als het hoog water is.” Zijn ogen vallen weer dicht en zijn diepe ademhaling verraadt dat hij weer onder zeil is.

Dan kruipt Aart ook weer in bed, huiverig omdat zijn voeten koud geworden zijn op het koele zeil. Het bed is warm en het is middernacht. Hij slaapt weer in.

Bim.... bam.... bim....bam.... Soms wordt het klokgelui door de storm overstemd en stukgeslagen, maar het komt terug.

Bim.... bam.... bim.... bam! Dit klokgelui hoort bij de zondagmorgen. Maar het is nog geen morgen. Het is stikdonker. Wat een vreemde nacht is dit! En wat klinkt dat luiden tussen het bulderen van de storm en het donderen van de zee angstaanjagend! Aart trekt het licht weer aan. Twee uur....

Om twee uur in de nacht wordt in Colijnsplaat de kerkklok toch niet geluid? Of is het de kerkklok niet? Is het de *noodklok*?

Hij springt het bed weer uit en schuift het gordijn open. Er brandt licht in alle huizen aan de overkant van de straat. Er gaan verscheidene deuren open. Mannen gaan de straat op. Zij roepen elkaar toe. Ze lopen haastig in de richting van de haven.

Achter Aart z'n rug klikt het slot van de kamerdeur. Daar is Lijns moeder, geheel gekleed. „Jullie moeten opstaan, jongens,” zegt ze. „Is er gevaar?” vraagt Aart verschrikt.

Lijn, wakker geschrokken uit een diepe slaap, zit met verwilderde ogen rechttop in zijn bed. „Breekt de dijk?!” roept hij.

„O, neen,” antwoordt zijn moeder. „De dijk houdt zich uitstekend. Vader is juist terug van een inspectie. Maar het water is erg hoog. Het is goed op alles voorbereid te zijn.”

De jongens kleden zich vlug aan. Beneden vinden zij, behalve moeder Cozijnse, Lijn z'n beide zusjes. Cozijnse is alweer weg. Op tafel staat een ijzeren kistje. Daarin is het geld, begrijpt Aart, en het staat daar, opdat zij dat tenminste kunnen redden als ze moeten vluchten. Hij rilt. Weer ziet hij zijn moeder voor zich bij het afscheid gisteravond. „Als wij elkander niet terugzien, Aart....” Er klossen telkens klompen in de straat en er is druk gepraat van mannen. Ze schreeuwen tegen elkaar en lopen in de richting van de haven.

Lijn wil erop uit en Aart ook. Het is in huis niet uit te houden, vinden zij. Ze willen zien hoe het bij de haven is.

Moeder Cozijnse staat dat toe. Maar zij verbiedt hen naar de dijk te gaan. Ze moeten in het dorp blijven en als er wat gebeurt direct thuiskomen.

Dat beloven zij. Verder dan de haven gaan zij niet.

Ze lopen naar de Voorstraat, die vlakbij is. Aan weerskanten staan geknotte bomen als soldaten in het gelid, recht en stram en onbewogen door de orkaan die door de straat loeit, en waartegen Aart en Lijn diep gebogen optornen.

Van de Voorstraat kwam je altijd op de kade. Nu niet. De straat is over de volle breedte afgesloten door een schot van dikke planken, en mannen zijn bezig het schot te verhogen door er nog een plank op te zetten.

Het zijn de vloedplanken, weet Lijn. Bij oefeningen van de dijkwacht heeft hij die wel eens zien stellen. Met deze schotten wordt het gat gevuld, dat in de dijk is gemaakt om van de haven naar het dorp en omgekeerd te kunnen komen. Het water moet enorm hoog zijn als de schotten nodig zijn. Lijn heeft nog nooit gezien dat ze gebruikt zijn. Zijn vader heeft hem verteld dat het schot voor het laatst gesteld is in 1916, bij de storm die in Noord-Holland watersnood gebracht heeft.

Nu staat het schot er weer.

De jongens komen dichterbij, uit de beschutting van de huizen. Zij kijken over de wering heen. Daar pakt de storm hen. Hij blaast en buldert en snijdt hun de adem af, net als gistermiddag op de dijk. Er slaat hun water in het gezicht. Eerst denkt Aart aan een harde bui, maar het proeft zout. Het is zeewater. Zeewater, hier? Terwijl zij achter de haven zijn met zijn pieren en zijn hoofden?

De pieren en de hoofden zijn weg. De hele haven is verdwenen. De lantaarnpalen, die op de kade stonden, staan nu midden in zee, naar het lijkt, en het licht van de lantaarns schijnt over woeste golven en kolkend schuim, waaruit de koppen van de meerpalen slechts even uitsteken en waarin zij soms verdwijnen. En de schepen, die je anders van de hoge kade af in de diepte van de haven zag, liggen nu hoog te rijden op die golven en stoten op de koppen van de meerpalen.

Ook tegen het vloedschot bruisen de golven op. Neen, niet zo hevig als gister tegen de dijk. De kracht van de zee wordt gebroken door de havenhoofden en de pieren, waar het een kolkende en wielende watermassa is. Al zijn de pieren door de zee bedolven, toch beschermen zij het dorp nog min of meer. Maar de golven lopen, nadat zij op de pieren zijn gebroken, weer op en rollen tegen de vloedplanken.

Aart en Lijn staan vlak achter het vloedschot. Het is een prachtgezicht, dat woeste water en dat kolkend schuim in het rosse licht van de lantaarns, die er middenin staan.

„Op zij, jongens!” schreeuwt een mannenstem.

Zij springen aan de kant. Het is nèt op tijd. Een zware roller beukt het vloedschot. Een dik gordijn van water spant zich hoog erboven en stort dan met geweld omlaag. Achter het schot stroomt het water weg, de Voorstraat in. Veel lillend schuim blijft liggen.

Bij elke breker gaat dat zo. Hij beukt de planken; zijn top springt over het schot heen en stroomt de lage Voorstraat in.

Dat beetje water hindert niets. In golftoppen verdrinkt Colijnsplaat niet. Zolang de dijk en het schot het houden, dreigt er geen gevaar. En de dijk is sterk en het schot is sterk. De dikke planken zitten aan beide zijden stevig geklemd in een sleuf van een zware stenen steunbeer.

Daar komt alweer een roller.

„Op zij!” wordt er geschreeuwd.

Aart en Lijn springen op zij. Zij duiken weg achter de steunbeer, waarin de vloedplanken geklemd zijn. Die beer is hoog en sterk. Zij zitten er veilig.

De golf beukt het schot; zijn top stort kletterend op de straatstenen.

Aart en Lijn zitten veilig achter de sterke beer.

Maar wat gebeurt er nu? Aart voelt een duw in de rug. „Doe jij dat?” vraagt hij aan Lijn, die achter hem zit. „Nee,” zegt Lijn. „Die steunbeer doet het.”

Hoe kan dat nou? Zo'n steunbeer geeft je toch geen klap?

Er komt een nieuwe golf. De jongens schuilen weer achter de beer en zij krijgen opnieuw een duw. En dan begrijpt Aart wat er aan de hand is. De steunbeer wankelt onder het geweld van het

water. Het fundament van het zware metselwerk is losgeraakt. In een flits gaat het door hem heen wat er gebeuren zal, wanneer de steunbeer valt. Dan valt het schot. Dan stroomt de zee de Voorstraat in. Dan loopt het dorp en misschien wel het hele eiland

onder water! Hij zegt het tegen Lijn en die is het met hem eens. Het zou verschrikkelijk zijn als de steunbeer viel.

Daar staat een man. „Meneer, meneer!” zegt Aart tot hem, „de steunbeer valt straks om.”

De man lacht hem uit. „Malligheid, jongen! Hoe zou zo'n grote en dikke steunbeer kunnen vallen? De planken, daar moeten we op

passen. Daar mogen wel wat zakken zand tegenaan om ze meer steun te geven. De beer is meer dan sterk genoeg.”

Er komt een nieuwe golf, een zware. Aart en Lijn voelen nu duidelijk dat er beweging in de steunbeer is. Zij weten zeker dat hij wankelt. Straks zal hij vallen als hij niet gestut wordt. Er is groot gevaar. En de mannen luisteren niet!

Wie duikt daar op uit het donker van de nacht in het licht van de lantaarn? Aart kent die lange man. Het is de meester, zijn bovenmeester.

Hij springt op hem toe. „Meester! Meester!” Gejaagd en hortend zegt hij wat hij heeft ontdekt. Ook Lijn vertelt, even verward en gejaagd.

De meester begrijpt het niet onmiddellijk. Hij zegt, net als de man van straks: „Dat kàn toch niet. Die steunbeer is zó sterk.”

Aart trekt de meester mee en Lijn trekt aan zijn andere mouw.

Als hij het niet geloven kan, moet hij het zien.

De bovenmeester gaat mee.

„Voel maar eens,” zegt Aart. „als er weer een golf komt.”

Er slaat een golf tegen de wering. De steunbeer wankelt, erger zelfs dan straks.

De meester schrikt, want nu begrijpt hij dat er groot gevaar dreigt. Hij loopt naar een groep mannen, die voor het overspattend water in de luwte van de huizen is gevluht. „De boel gaat stuk,” zegt hij. „Er moeten ogenblikkelijk palen komen om de beer te steunen en het vloodschot te versterken. Gaat ze halen!”

Verscheidene mannen vliegen weg om hout en zand te halen.

Maar de zee wacht niet tot zij terug zijn met het materiaal en tot de wering is geschoord. Daar komt alweer een zware roller. De steunbeer wankelt zeer gevaarlijk. Aart en Lijn vluchten weg, omdat zij vrezen dat het gevaarte hen verpletteren zal.

De bovenmeester vlucht niet. Hij springt naar voren. „Mannen, hier!” roept hij. „Als er geen palen om te stutten zijn, wij zijn er wel!”

Wij zijn er wel? Wat wil de meester nu? Meent hij dat mensen kunnen wat die sterke steunbeer en het zware schot niet kunnen? Ja, dat meent de meester. Hij drukt zijn brede schouder tegen de

steunbeer en hij wijst aan anderen hun plaats achter de beer en ook achter het vloedschot. Want de zware persing tegen het schot is oorzaak dat de steunbeer het niet houden kan.

Al de mannen, die daar staan, voldoen aan het bevel van de meester. Zij vormen een rij. De bakker en de dominee staan in de rij, de postbode en de dokter, een paar vissers, enkele kaaiwerkers en de dikke herbergier. Ze staan naast elkaar, dertig man, maar er zijn er nog niet genoeg. De bres is nog niet vol.

Aart en Lijn staan toe te kijken. Zij zouden ook wel willen helpen. Graag! Maar de meester riep om mannen en zij zijn kinderen.

„Jullie ook!” roept de bovenmeester naar hen. „Aart en Lijn, komen jullie hier!”

Ha, zij mogen! Ze springen toe. Aart vindt zijn plaats tussen de magere bakker en de dikke herbergier, Lijn tussen de dominee en een kaaiwerker. Zo staan zij klaar om de zee te keren met hun ruggen.

4. HOUEN, JONGENS!

De eerste ogenblikken heeft de rij mannen achter het vloedschot niets te doen. De zee schijnt even uit te rusten. Maar de bovenmeester met zijn lange lijf, die boven de steunbeer uit kan zien, kijkt scherp uit. Hij kan de rollers zien komen.

„Daar komt er een,” roept hij. „Houen, jongens!”

Zij houen! Tweeëndertig ruggen duwen met alle macht tegen de planken en de beer.

De golf beukt het schot. De hele rij wordt door de schok een eindje weggedrukt. Maar ogenblikkelijk duwen zij opnieuw met alle kracht.

Het dik gordijn van water, waarvoor straks allen zijn gevlucht, spant zich nu boven hen. Thans mogen zij niet vluchten.

De golf krult om en stort omlaag. Het water plast neer op de mannen achter het schot.

Aart snakt naar lucht. 't Is net of hij in 't water ligt. Als je ook klein bent! De lange bovenmeester heeft zijn hoofd natuurlijk al lang weer boven water.

Eindelijk kan Aart toch weer ademhalen. Hij schudt zich als een poedel. Lijn schudt zich ook; die heeft het net zo krap gehad als hij. De deftige dominee snuift en de magere bakker niest en de dikke herbergier hijgt van inspanning en de oude dokter veegt zich tegelijk het zeewater en het zweet van het voorhoofd met een zakdoek, die net zo nat is als de broek, waar hij hem uit gehaald heeft.

„Houen, jongens!” roept de bovenmeester weer.

Onmiddellijk is iedereen zijn leed en ongemak vergeten. Zij krommen allemaal opnieuw hun ruggen. Ze krijgen weer een klap en daarna weer een ijskoud bad. Aart staat opnieuw naar lucht te

happen en als het water weggevloed is, hijgt de dikke herbergier nog heviger dan straks. Maar ook deze aanval van de zee is afgewend.

Onder het wachten op de volgende golf begint Aart te klapper-tanden van de kou. Hij ziet dat Lijn ook rilt. En de oude dokter hoest. . . .

„Houen, jongens!” roept de bovenmeester voor de derde maal.

Weer krommen zich de ruggen, weer vangen zij de stoot op en krijgen zij een stortbad. Dat gaat zo telkens weer bij iedere nieuwe golf.

Er komt hulp, niet de palen en het zand, maar mensen. Er staan al spoedig vijfenveertig mannen op de bres, die daarmee geheel ge-vuld is; er kan geen kip meer tussen.

Zij krijgen blauwe plekken op hun schouders van de klappen. Het hindert niet. Zij rillen van de kou in hun druipnatte kleren. Het kan hen niet schelen. De oude dokter hoest heel zwaar, maar hij wil niet weg. De dikke herbergier hijgt aan één stuk naar adem. Hij blijft toch staan.

Maar het geweld van de zee is zo ontzaglijk. De steunbeer wan-kelt weer en het vloedschot kraakt en buigt, ondanks die vijfenveertig ruggen.

En nòg zijn de palen en het zand er niet.

Er zijn wel mensen bij de vleet. Uit alle huizen zijn de mannen naar het bedreigde gat gekomen. En vrouwen en meisjes komen ook. En al kunnen er niet meer dan vijfenveertig in de rij, de muur van ruggen kan wel dikker.

„Help mee!” roept de bovenmeester naar het toegestroomde volk.

„Duw de anderen maar op.”

De mannen helpen mee. Zij duwen hun schouders en ruggen tegen de borst van hen, die tegen beer en vloedschot staan. Zo vormen zij een dubbele rij.

Maar ook die krijgt het hard te verantwoorden tegen het ver-schrikkelijke geweld van storm en vloed.

In de luwte staan nog vrouwen en meisjes, ook uitgelopen om het gevecht van mensen tegen de zee te zien.

De bovenmeester roept hen: „Help mee!”

En dan schieten ook de vrouwen en de meisjes toe. Het wordt een levende muur, vier rijen dik en honderdvijftig koppen sterk.

„Houen, jongens!” roept de bovenmeester weer.

Hij roept „jongens” tegen allemaal. Tegen de deftige dominee en tegen de oude dokter, tegen de dikke herbergier en tegen de magere bakker, en ook tegen ouwe Mie uit het garen- en bandwinkeltje en tegen Saartje, de visvrouw, en tegen juffrouw Sanders uit de tweede klas. En er is niemand, die het gek vindt. Als meester „Houen, jongens!” roept, zetten zij zich telkens allen schrap.

Aart krijgt het benauwd. De grote slager drukt hem bijna plat. Lijn krijgt het ook benauwd. Ouwe Mie duwt haar rug tegen zijn borst, en Mie kan duwen, nou, zo oud en zo klein als ze is.

Ze worden allen telkens weer bedolven onder het water. Niemand geeft er wat om. Ook Mie niet; ook de juffrouw uit de tweede klas niet, die hand in hand met de slager duwt. Ze vegen met een natte mouw langs hun gezicht; ze schudden zich eens en ze zetten zich weer schrap, telkens als de bovenmeester „Houen, jongens!” roept.

Aart is niet koud meer. Hij zweet nu van inspanning.

Ze keren twintig golven, dertig, misschien vijftig. Maar het water stijgt en de golven worden zwaarder en de slagen harder.

De oude dokter is weggegaan; hij kon niet meer. De dikke herbergier zit op een stoep te hijgen. De dominee houdt nog vol, maar hij kan geen kracht meer zetten. Aart wordt door de grote slager fijn gedrukt; hij kan ook niets meer doen. Lijn heeft wat lucht gekregen, omdat ouwe Mie niet meer zo hard kan duwen. De kaaiwerkers en vissers houden het langer vol, maar straks komen zij ook aan het einde van hun krachten. De lange bovenmeester, onvermoeibaar, roept zijn „Houen, jongens!” nog altijd even luid, maar de mensen houden niet veel meer. De steunbeer wankelt; de planken wijken. En de palen en zakken zand zijn er nog altijd niet. Is alle inspanning tevergeefs geweest? Zal de zee het winnen ondanks dat zij haar met hun ruggen keerden?

De bovenmeester ziet naar hulp uit. Ze is er niet. Zijn mensen kunnen niet meer en de palen komen niet.

Daar komt een nieuwe roller, een geweldige!

„Houen, jongens!” roept de bovenmeester.

Zijn helpers zijn een verkleumde en vermoeide troep geworden. Hun ruggen krommen zich, maar zonder kracht. De klap van deze breker doet hen deinzen.

Nòg keren zij terug en bij de volgende breker drukken zij wéér hun ruggen tegen het schot. Ook deze houden zij, maar op het nippertje.

Wat schuift uit de kokende watermassa op het vloedschot aan? Een enorm gevaarte. Aart ziet het boyen het schot uit. Het lijkt een monster, opgedoken uit de woeste zee.

Nu is het verloren, gelooft hij, radicaal verloren. De levende muur, die al wankelde onder het geweld van de golven, kan tegen dit verschrikkelijke monster niets uitrichten. Zij zullen erdoor verpletterd worden.

Maar zie nu! Het monster schuift niet dóór maar vóór de zwakke wering. Het legt zich dwars voor het vloedschot. Het beschermt de steunbeer en de planken met zijn machtig lijf.

En nu ziet Aart wat voor gevaarte 't is. Het is een schip, één van de schepen, die in de haven van Colijnsplaat lagen. De vloed heeft het over de meerpalen heengetild, en de storm heeft het van zijn kabels los geslagen. Het dreigde door het vloedschot heen te gaan en dat te verbrijzelen. En dan was alles onherroepelijk verloren geweest. Maar het is dwars voor het schot terechtgekomen. En nu vangt het gestrande schip de brekers op.

De levende muur mag adem scheppen. Aart kruipt onder de grote slager vandaan. Lijn wrijft zich de maag, waar ouwe Mie haar schouder heeft gezet.

En dan komen daar ook de mannen met de palen en het zand! De steunbeer wordt gestut met palen. Met zakken zand wordt van het schot een sterke dam gemaakt. Nu is de levende muur niet meer nodig. Hij heeft zijn werk gedaan.

„Jongens, bedankt!” zegt de bovenmeester tegen allen.

Tegen Aart en Lijn zegt hij nog iets apart. „Bedankt, jongens. Jullie deden het kranig.”

De jongens mompelen maar wat. Ze weten niets te zeggen, maar zij zijn heel blij.

„Nu naar huis, Aart en Lijn!” zegt de bovenmeester. „Hard lopen en dadelijk droge kleren aan. Anders worden jullie ziek.”

Zij lopen hard, ofschoon hun kleren zwaar van water zijn en het in hun schoenen sopt. De storm blaast hen voort.

Maar als ze dicht bij het huis van Cozijnse zijn, staat Aart stil.

„Ik heb hier geen droge kleren,” zegt hij beduusd.

Lijn lacht om zijn verlegenheid. „Malle vent. Vooruit. Natuurlijk krijg je kleren van mij aan.”

Ze komen thuis. Moeder Cozijnse, die verging van onrust toen de jongens zo lang wegbleven in de barre stormnacht, begint op hen te brommen. „Waar hebben jullie zo verschrikkelijk lang gezeten,” – en als ze ziet hoe nat ze zijn – „wat zien jullie er beestachtig uit!”

Maar als zij ontdekt hoe koud de jongens zijn en hoe zij rillen, krijgt ze spijt van haar boosheid en praat ze nergens meer over. Ze helpt hen bij het uitkleden, stopt hen in een warm bad en geeft ze droge kleren, die ze vooraf bij de kachel heeft gewarmd. Aart krijgt een pak van Lijn aan.

Aart laat zich door Lijns moeder helpen, zoals hij zich door zijn eigen moeder de laatste jaren nooit meer helpen laat. Het komt omdat hij zo doodmoe is en zo bang.

Ja, ook bang. Straks, bij het schot, was hij dat niet. Toen dacht hij niet eens aan gevaar, zomin als hij aan kou dacht of kou voelde. Wanneer de meester „Houen, jongens!” riep, drukte hij zijn rug tegen het schot en zette zijn voeten schrap en duwde uit alle macht. En als het water over hem heen stortte, hield hij zijn adem in en daarna schudde hij zich als een jonge hond. En hij dacht nergens aan dan dat hij duwen moest, hard duwen.

Maar nu! Wat was het vreselijk bij het vloedschot. Die klappen, als de golven kwamen. Dat water, als zo'n grote golf hoog boven hem omkrulde en op hem viel. En als het schot eens gebroken was en al de mensen, die daar duwden, door het water waren meegesleurd! Wat dan? Hij rilt bij de gedachte.

Vader Cozijnse is telkens uit en dan weer thuis vannacht. In zijn

auto stuift hij langs de dijk heen en weer van Colijnsplaat tot Wissekerke, en daarna komt hij telkens thuis om te telefoneren. Daar stopt zijn auto weer voor het huis.

„Hoe staat het erbij?” vraagt moeder Cozijjnse, zodra haar man de deur instapt. Haar toon is bezorgd, want een uur geleden stond het zeer kritiek.

Cozijjnse is nu echter opgewekt. „Ik geloof dat wij het houden, vrouw,” zegt hij. „De hoogste vloed is gepasseerd. Het water is aan het zakken. En de dijken zijn intact.”

Hij stapt de kamer binnen. Lijn en Aart zitten bij de kachel. „Ha, daar zijn ze, onze dappere jongens,” zegt hij trots.

De jongens zaten allebei te kleumen; nu schokken ze op. Ze waren bleek, nu krijgen ze opeens een kleur als vuur.

„Ik heb de bovenmeester gesproken en die heeft het mij verteld,” gaat mijnheer Cozijjnse door.

„Wat heeft de bovenmeester verteld?” vraagt Lijn z'n moeder.

„Onze jongens hebben het eerst gezien dat de steunbeer wankelde. Zij hebben er de bovenmeester bij gehaald. En later hebben zij, met anderen mee, de zee gehouden met hun ruggen!”

„Met hun ruggen?” roept moeder Cozijjnse verbaasd. Uit het verwarde verhaal, dat de jongens bij hun thuiskomst deden, heeft zij niet wijs kunnen worden.

„Ja,” herhaalt Cozijjnse, „met hun ruggen. Dit is nog nooit gebeurd dat mensen de zee keerden met hun ruggen. Maar vannacht is het gedaan. En daardoor is het dorp bewaard voor overstroming.”

Moeder Cozijjnse slaat haar handen in elkaar. „Jongens, hebben jullie daaraan meegedaan? En ik heb nog wel op jullie gemopperd.”

„Dat schip,” zegt Lijn, omdat hij meent dat zij veel te veel eer krijgen, „dat schip heeft het gedaan. Als dat niet voor het schot gedreven was, hadden wij het nooit gehouden.”

„Dat is zo,” geeft Cozijjnse toe. „Het was een wonder dat dat schip op dat moment daarheen dreef en de wering dekte. Maar als jullie niet éérst een levende muur gevormd hadden, dan zou het schot gebroken zijn vóór het schip daar lag. Die levende muur heeft het dorp en heel Noord-Beveland gered.”

„Het hele eiland?” vraagt Aart verbaasd.

„Ja zeker. De dijken hielden het. Dat schot, dat was de zwakke plek. Als dat bezweken was, was Noord-Beveland overstroomd. Met jullie ruggen hebben jullie ons eiland gered.”

De jongens blinken allebei van trots. Zij hebben straks geen ogenblik beseft, dat er zo iets groots gebeurde. Toen zij merkten dat de steunbeer wankelde, hebben zij natuurlijk gewaarschuwd. Hoe zou je zo iets niet zeggen? Toen de bovenmeester hen riep om te helpen, kwamen zij, zoals iedereen kwam. En toen de bovenmeester commandeerde: „Houen, jongens!”, deden zij dat. Het vloedschot mocht niet breken, natuurlijk niet. Maar dat zij daarmee zulk een grote ramp hebben afgewend, zij hebben er geen notie van gehad.

„Jullie hebben Noord-Beveland gered,” zegt meneer Cozijnse daar maar eventjes. Niet alleen het schot, de Voorstraat, het dorp, maar het hele eiland. Dat is maar niet zo wat!

De angst is weggezakt bij Aart. Er komt een grote vreugde voor in de plaats. Hij denkt aan zijn vader en moeder, z'n broertjes en zusjes op de Eendrachtshoeve. Hij hoeft geen zorg meer over hen te hebben. Noord-Beveland is immers gered. Of...? „Daar bij Kortgene, waar de Eendrachtshoeve staat, is daar ook geen water over het land gekomen?” vraagt hij toch.

„O, nee,” antwoordt Cozijnse stellig. „Als de boel het hier, waar wind en golflslag recht op de kust staan, heeft gehouden, dan is het ginder ook vast goed gegaan. Dat jullie het schot gehouden hebben, betekent dat je vader en moeder geen gevaar lopen.”

Nu is Aart, behalve blij, ook heel diep dankbaar, omdat hij heeft mogen meehelpen zijn vader en moeder, broers en zussen te beschermen voor gevaar.

Het wordt langzaam licht. Na de vreemde, lange nacht daagt eindelijk de zondagmorgen.

Het is een vréemde zondagmorgen. Anders blijft op zondag alles stil in het dorp, totdat de klok luidt en dan gaat het kerkvolk op. Nu heeft de klok in het holst van de nacht geklept en nog stappen mannen op klompen en laarzen en in olieassen door de straten

en dreunen er zware hamerslagen, want ze zijn nog bezig het vloed-schot te versterken, terwijl anderen huisraad dragen uit een paar huizen vlak achter de wering, waarvan door het overkomend water de ruiten stukgeslagen zijn.

Aart en Lijn gaan met Cozijnse naar de dijk. Nu het licht is, wil hij zien hoe het erbij staat en de jongens mogen mee.

Het is een klim om uit de polder op de kruin te komen. Het gaat nog moeilijker dan gistermiddag. Toen was het talud glibberig en nat. Nu is het afgekalfd door de golven, die over de kruin heen geslagen zijn en aan de binnenkant op het dijklichaam zijn neergestort.

Daar zijn zij boven. Het water in de Roompot is geweldig hoog. De dijk is een zeer smalle kruin, veel lager en veel smaller nog dan gistermiddag. Het is een wonder dat deze dijk de vloed gekeerd heeft.

Maar hij heeft het gedaan. Buiten is de zee, kokend en brullend. Binnen liggen de vruchtbare akkers van Noord-Beveland, grijs en vet, klaar om het zaad te ontvangen, dat over een paar weken gezaaid zal worden. Daar liggen de dorpen: Wissekerke rechts, Kortgene in het zuiden, Colijnsplaat heel dichtbij. En in de polder liggen hier en ginds de boerderijen. Ginds ligt de Eendrachtshoeve ook. Aart kan het hoge en brede rieten dak herkennen, al is de afstand groot. De hoeve ligt daar veilig. Moeder heeft zich gisteren nodeloos ongerust gemaakt.

Maar... ziet hij het goed? Blinkt in de verte water? Hij wijst er Lijn op. „'t Is net of daarginds water is.”

„'t Bestaat niet,” antwoordt Lijn.

„Ik zie het toch,” houdt Aart vol.

„Vader,” zegt Lijn. „Aart beweert dat hij bij Kortgene water ziet. Dat kan niet, is het wel?”

„Nee, dat is onmogelijk,” antwoordt Cozijnse, terwijl hij naar de zee blijft kijken.

Aart durft nu nauwelijks volharden bij zijn mening, maar hij meent toch duidelijk water te zien. Grauwe klei kan nooit zo blinken als het daar in de verte blinkt.

„Het kan de Zandkreek toch niet zijn?” vraagt hij aan de vader van Lijn.

„O, neen,” antwoordt Cozijnse. „Dat water is achter de zuidelijke zeedijk; van hier af nooit te zien.”

„Dan is er water op het eiland,” zegt Aart nadrukkelijk.

Cozijnse heeft nog nauwelijks gekeken in de richting, waar Aart beweerde dat hij water zag, omdat het onmogelijk is dat hij gelijk kan hebben. Nu kijkt hij toch. En dan wrijft hij zich de ogen uit omdat hij die niet kan geloven. Daar blinkt waarlijk iets. Dat lijkt op water. Maar dit is toch onmogelijk! De noordkust van het eiland werd bedreigd. Die heeft langer dan een etmaal blootgestaan aan storm en stroom. De noordwester heeft tegen deze dijk gebulderd en de Noordzee heeft ertegen storm gelopen en hij is niet bezweken. De enige bres, die dreigde, hebben de mannen van Colijnsplaat gehouden met hun ruggen.

En zou de zuidelijke dijk nu zijn gebroken? Daar stond de wind niet op. Daar was geen zee. De Zandkreek is een nietig water tussen Noord- en Zuid-Beveland. Hij kan nog niet geloven dat die dijk gebroken is, ofschoon hij water blinken ziet.

„Kom mee!” zegt hij tegen de jongens.

Ze tuimelen haast de dijk af. Ze rennen naar het dorp en naar Cozijnse's huis. Cozijnse grijpt de telefoon, belt, wacht. . . . Kortgene antwoordt niet.

5. HET WATER KOMT

Hoor! Daar blaas een schaap. En er jankt een hond. Dat blaten is net zo naar als Cootje het eens gehoord heeft bij een slachtplaats, en een hond jankt alleen op die manier als hij erg angstig is. En daar is moeder! Zij ziet er net zo uit als toen Aart wegging: bleek, gespannen, en toch vredig. De storm loeit en giert en buldert. En het water bruist. Het stroomt over het erf. Het dringt het huis binnen, het stijgt heel snel tot aan de zolder. De hond is op het dak geklommen en jankt daar weer erbarmelijk. De kinderen zitten in een hoekje van de zolder naast elkaar; ze houden elkander vast, maar wat helpt dat tegen het water? Het schaap blaas niet meer; dat is nu stil geworden. Moeder. . . . Waar is moeder? Ze is weg. Moeder! Moeder! schreeuwt Cootje angstig.

Dan wordt ze wakker. Ze ligt in haar bed. Ze heeft gedroomd. Maar de storm buldert wel, en de hond jankt ook en er blaten schapen. En haar kussen is nat van zweet.

Ze gaat rechtop zitten in haar bed. Het gordijn heeft ze gisteravond opengeschoven, en toch is het stikdonker. Dus is het nacht. En toch jankt de hond zo angstig, of hij groot gevaar ziet. Toch blaten de schapen, zoals schapen blaten wanneer ze naar de slachtbank gaan.

Dan moet er iets niet pluis zijn. Zou het water komen?

Ze stapt uit haar bed en duwt het raam open. De wind blaas haar om de oren en joelt door de kamer. Er is niets te zien in het duister, geen glimp van water. Neen, er is geen water. Maar dwars door het stormgedruis hoort ze de hond janken, zó angstig, als hij nooit gehuild heeft.

Er moet iets aan de hand zijn.

Ze loopt naar vader en moeders kamer. Moeder is dadelijk wakker als zij binnenkomt, en zij wekt vader. „Juno slaas aan.”

Vader is er gauw uit. Als de hond aanslaat, moet er onraad zijn, weet hij. Haastig schiet hij broek en jas aan en gaat naar buiten met een zaklantaarn.

Door het raam ziet Cootje haar vader gaan. De vurige kegel dwaalt over het erf, naar het hondehok, naar het wagenhuis, naar de schuur.

Een beetje ontstemd komt vader weer in huis. Hij heeft niets verdachts gevonden. Geen spoor van dieven of inbrekers. De hond was alweer stil.

„Was er ook geen water?” vraagt Cootje.

Nu wordt vader ongeduldig. „Jij met je water! Je hebt er zeker van gedroomd.”

Dat kan Cootje niet ontkennen. Ze heeft gedroomd van overstroming.

„Zet die muizenissen uit je hoofd,” zegt vader streng. „Ga slapen en laat ons slapen alsjeblieft.”

Beschaamd gaat Cootje naar haar kamertje terug. Rillend, want ze is koud geworden, kruipt ze in haar bed. Ze trekt de dekens hoog over de oren, want ze wil niets meer horen. Ze wil slapen. Maar Cootje kan niet slapen. Ze hoort het bulderen van de storm door drie dikke dekens heen. Zij hoort ook Juno janken en de schapen akelig blaten en zij hoort water bruisen. Maar dat is allemaal verbeelding en haar angst is onzin, zegt vader. Zij durft niet meer opstaan, ze durft niet roepen; ze ligt stil te snikken, maar haar angst wordt àl groter.

Opeens is er licht in haar kamer. Vader staat bij haar bed.

„Cootje,” zegt hij zacht.

Met een ruk slaat zij de dekens weg. Met de mouw van haar pyjama veegt ze de tranen uit haar ogen. Vader streelt haar natte wangen en haar haar. „Beste meid,” zegt hij heel vriendelijk, „je had gelijk. Het water komt.”

Met een schok zit Cootje rechtop in haar bed. Haar ogen worden groot van ontzetting. Dus toch!

„Je hoeft niet bang te zijn,” zegt vader rustig. „Ons huis is sterk en hecht. Er zal ons hier niets overkomen. Maar ik moet naar de paarden en jij moet meehelpen het huisraad naar boven brengen.”

„Is het water al in huis?” vraagt Cootje.

„Nog niet. Het zal ook heus zo'n vaart niet lopen. 't Is maar uit voorzorg. Je hoeft je helemaal niet te overhaasten.”

Ze springt het bed uit en trekt snel kleren aan. Dan gaat ze naar buiten. Ook het erf is nog droog, maar het gedruis van het water is nu duidelijk te horen naast het bulderen van de storm. Ginds, bij de Torendijk, is het gedreun het ergste. Het lijkt op het rommelen van een ononderbroken donder.

Terwijl vader naar de stal gaat, is moeder al begonnen het huisraad naar boven te dragen. Cootje en de andere kinderen, ook gewekt, helpen mee. Ze maken een rij in de gang en op de trap en geven elkaar de stoelen uit de kamer door en de potten en pannen uit de keuken en de looper uit de gang. Ook het vloerkleed gaat langs vele handen naar de zolder, en jassen en mantels en hele pakken kleren, en het beddegoed uit de slaapkamers, die gelijkvloers zijn. Wim roept: „Geef maar op. Ik kan best dragen.” En Trijntje juicht: „We maken op zolder een fijne kamer.” En Bram zegt: „En as nou straks het water komt, dan benne we op een eiland en dan ben ik Robinson Crusoë, en dan” — dit tegen Joost — „dan ben jij Vrijdag.”

„En wat zijn wij dan?” vragen Trijntje en Machteld tegelijk.

„Jullie zijn wilden! Wij gaan je doodschieten,” dreigt Bram.

Ze hebben allemaal een dol plezier. Cootje wordt ook aange-stoken door hun vrolijkheid. Er is immers geen gevaar. Dan is zo'n drukte in de nacht een avontuur.

Vader komt uit wagenhuis en schuur terug.

„We maken boven een prachtige kamer, vader,” vertelt Doortje. „Komt u eens kijken?”

„Is vader ook een wilde?” vraagt Machteld aan Bram.

„Vader is de kapitein van het schip, dat Robinson van het eiland haalt, hè vader?” zegt Bram.

Vader luistert niet naar het gesnap van de kinderen. Hij is ernstig. Een beetje somber zelfs. „'t Gaat hard met het water,” zegt hij tegen moeder. „Vreemd hard. In het ogenblikje dat ik bij de paarden was is het wel een meter gestegen. Ik begrijp er niets van waar al dat water zo plotseling vandaan komt.”

Cootje, die met haar armen vol kleren de trap op wil gaan, blijft

stokstijf staan als vader dat zegt. „Is er dan wèl gevaar voor ons?” vraagt zij.

„Ik weet het niet,” zegt vader onzeker. „Pas als het dag wordt, zullen wij wat kunnen zien, misschien. Nu is het allemaal zo vreemd.” Cootje loopt de trap op met haar vracht. De kinderen dansen op de zolder en maken een kring om hun oudste zus. Ze willen een speelversje gaan zingen.

Zopas heeft Cootje meegedaan aan hun vrolijkheid. Nu kan zij het niet. Het water wast en vader begrijpt niet waar het vandaan komt. Het is allemaal zo vreemd. Misschien zijn zij in het grootste gevaar. „Houdt op met jullie grapjes,” valt ze uit. „Straks verdrinken we allemaal.”

Daar schrikt de vrolijke bent van. De pret is plotseling uit.

Cootje gaat weer naar beneden. Vader zit bij de tafel en drinkt een kop hete koffie, die moeder voor hem ingeschonken heeft.

„Waar zijn de schapen, vader?” hoort zij moeder vragen.

„Verdronken,” antwoordt vader.

Cootje blijft als aan de grond genageld staan. Dat akelige blaten is dus het laatste wat zij van hun schapen heeft gehoord.

„De varkens zijn ook allemaal dood,” gaat vader door.

„En de paarden?” vraagt Cootje. Haar stem klinkt hees.

„Ik heb de paarden losgemaakt. Ze zijn in de schuur en kunnen op het hooi klimmen. Zij zullen het wel redden, denk ik.”

Cootje draagt een nieuwe vracht naar boven. In de gang plast ze door het water. Als ze terugkomt, spoelt het water in de kamer al over haar schoenen.

Nu vader er is, gaan de grote stukken naar boven: de tafel, het orgel, de linnenkast.

Cootje heeft laarzen aan, maar als ze het laatste stuk uit de kamer dragen, is het water daar zo hoog gerezen, dat het over de schachten naar binnen loopt. Ze krijgt ijskoude voeten. De rillingen lopen over haar rug, maar dat is niet alleen van kou. Ze huivert ook van angst.

Ze vlucht naar boven. Daar geeft moeder droge kousen. Daar is veiligheid, voorlopig. Hoe lang? Zij weet het niet. Moeder weet het niet. Vader weet het niet. Buiten zijn de storm en de duisternis,

en het water, dat steeds rijst. En zelfs vader weet niet hoe lang en hoe hoog het stijgen zal.

Nu zitten ze bij elkaar op een hoek van de zolder, die tot kamer is gemaakt. Ze zitten droog, maar koud. Er brandt geen kachel,

want er is geen schoorsteen, en de storm blaast ijzig door de reten van het dak. Ze hebben allen dekens om zich heen geslagen, zoals padvinders doen, wanneer die om het kampvuur zitten, maar vuur, dat warmte en licht verspreidt, ontbreekt. En het is er ook donker. Een kleine petroleumlamp kan op de grote zolder het duister niet verdrijven.

De kinderen hebben al lang geen pret meer in het verhuizen. Ze luisteren nu bang naar het loeien van de storm en het bruisen van het water rondom het huis. Lineke schreit op moeders schoot;

Trijntje en Machteld zijn tegen moeders knieën aangekropen. Bram, Joost en Doortje zoeken troost bij vader. Cootje rilt.

„Ben je koud, Co?” vraagt vader aan haar.

Zij schudt het hoofd. Dat is het niet. Ze heeft droge kousen aan en twee dikke dekens om zich heen. Met de kou gaat het wel. „Ik ben zo bang,” bekennt zij zachtjes.

Vader kijkt om zich heen. „Is de bijbel ook boven gekomen?” vraagt hij.

„Ja, vader,” antwoordt Wim, en hij haalt de huisbijbel te voorschijn, groot en oud en in een zware leren band gebonden.

Vader slaat Psalm 57 op.

„...Wees mij genadig, o God, wees mij genadig, want bij U schuilt mijn ziel; ja, in de schaduw van uw vleugelen zal ik schuilen, totdat het onheil voorbij is. Ik roep tot God, de Allerhoogste, tot God, die het voor mij voleindigt. Hij zal van de hemel zenden en mij verlossen....”

Cootje luistert eerbiedig en aandachtig. Is het zo? Schuilt zij hier op de zolder, waar de wind doorheen blaast en waar het water rondom buldert, onder de vleugels van God, tot het onheil voorbij is? Zal Hij van de hemel zenden om hen te redden?

Vader leest verder.

...Mijn hart is gerust, o God, mijn hart is gerust; ik wil zingen, ja psalmzingen....

...Want hemelhoog is uw goedertierenheid, tot aan de wolken reikt uw trouw....”

Is vader zo gerust? Maar het water stijgt. Het bruist met groot geweld rondom het huis. En de paarden hinniken angstig in de schuur.

Vader heeft de bijbel gesloten, nadat hij de psalm uitgelezen heeft. Nu vouwt hij de handen om te bidden.

...O, God, aan Wie de winden en de zee gehoorzaam zijn, laat ons bij U mogen schuilen, totdat dit onheil is voorbijgegaan....”

Cootje bidt mee. Zij gelooft in Gods almacht. Hij kan hen zeker redden. Wil Hij het ook?

...Verlos ons, Here,” bidt vader verder. „Tot aan de wolken

reikt immers uw trouw en hemelhoog is uw goedheid. Dit maakt ons hart gerust....”

Cootje buigt het hoofd. Zo is het immers. God is trouw, God is liefde. God zàl hen redden. Haar bange hart moet rustig zijn.

„...Geef, Here God,” bidt vader nu, „ons óók berusting als Gij het anders doet dan wij misschien hopen, als Gij ons door en uit het geweld van het water brengt naar een ander land. Breng Gij ons dan in het hemels vaderland en in uw vaderhuis, om Jezus’ wil....”

Cootje knijpt haar handen en haar ogen stijf dicht. Kan zij berusten, als God dat andere wil? Zij houdt zoveel van het leven: van spelen en stoeien, van de school, ja ook van de school, al heeft ze wel eens op de school gefoeterd. Ze houdt van de vriendjes daar, en van haar broertjes en zusjes, en van vader en moeder; van moeder het meest. Het zou verschrikkelijk zijn als ze die allemaal moest missen.

Maar ze houdt toch ook van de Here Jezus! Onder het bidden ’s avonds voor haar bed is het soms of Hij heel dicht bij haar is; of Hij zijn zachte handen op haar hoofd legt. Dan weet zij heel zeker, dat zij van de Here Jezus is. Maar het is ook wel eens anders. En als zij nu alles achterlaten moet: de broertjes en de zusjes, vader en moeder, om helemaal alleen met Hem te gaan, dan weet zij niet of zij dat wel wil. Hij brengt de Zijnen in de heerlijkheid, zeker... maar het gaat door een donkere nacht en nu door wild en ijskoud water heen.

Cootje kijkt naar vader. Hij heeft na het bidden de ogen open, de handen nog gevouwen. Hij zit dicht bij de kleine lamp; het rode licht valt op zijn gezicht, dat ernstig-rustig is. Vader kan het stellig wel: op God vertrouwen met de dood voor ogen. Aan de andere kant van de lamp zit moeder. Haar wangen zijn bleek. Zij kijkt naar Lineke op haar schoot, naar Joost en Bram, naar Trijntje en Machteld, naar alle kinderen. Er rolt een traan langs haar wang, en er loopt een groef naar haar mondhoek. Cootje kan zien dat zij veel zorg heeft om haar kinderen. Maar tegelijk is er in haar ogen een stille glans. En gisteren zei zij immers tegen Aart: Als

wij elkander niet terugzien, weet dan dat het goed met moeder is. Zij heeft toen stellig al het gevaar voorvoeld. Moeder durft de overtocht ook aan.

Vader en moeder wel. En zij...? Cootje weet het niet. De rust, waar vader om gebeden heeft, en die vader en moeder hebben, is er bij haar nog niet.

Zij staat op en loopt naar het einde van de lange zolder. Daar, achter hoge stapels aardappelkisten, is het dakraam. Het is donker in deze hoek. Tastend zoekt zij de weg.

Het dakraam is een grauwgrijs vierkant in de zwarte duisternis. Als ze er voorstaat, is er buiten nog weinig te ontdekken. Wat zwarte glimpen op het woelige water; wat schuim; de kale kruinen van de bomen rondom het erf, zwart tegen het grauwe water. Cootje rilt weer. Het is zo moeilijk te geloven dat je bij God kunt schuilen tot het onheil voorbij is.

6. COOTJE ZWEMT

Eindelijk is het dag geworden. Nu kan Cootje door het dakraam uitzien. Samen met haar vader staat ze ervoor.

Hoe vreemd is alles. Waar gisteren het grijze bouwland was met hier en daar een stukje weide ertussen, is nu een wilde zee, haast even woest als gisteren de Roompot was, en verschrikkelijk door alles wat er uit de grauwe golven opsteekt. Ginds is de grote boerderij van Joosse, precies de ark van Noach op de vloed. Aan de andere kant staan een paar kleine huizen, waarvan enkel het dak boven het water uitsteekt. En hoe vreemd zijn de bomen: de populieren steken als boeketten boven het water uit, van de knotwilgen zijn de korte stammen onder water, de twijgen zwiepen als riet boven de vloed. Vader kijkt recht naar het zuiden, naar de Torendijk. De zwarte lijn van die dijk wordt onderbroken door een helderwitte rand. Dat witte is het dikke schuim van het instromende water, want daar is het gat, waardoor de polder onder water loopt. De Torendijk is doorgebroken.

Wie had dat ooit verwacht? In het noorden was gevaar, misschien. Daar stond de storm recht op de kust en sprongen hoge golven op de dijken. Daar liep de Noordzee storm op het eiland. Hier in het zuiden was de wind afluig. Van de Zandkreek, smal en ondiep, scheen geen gevaar te duchten; Noord-Beveland was hier gedekt door Walcheren. En toch is daar de dijk bezwaken.

Vader kijkt er met opeengeperste lippen naar. Nu hij weet dat de Torendijk gebroken is, begrijpt hij ook de snelle was van het water, en weet hij tevens dat het water zéér hoog stijgen kan.

Cootje ziet wat op het water drijven. De stroom voert het langs de boerderij. „Wat is dat?” vraagt zij aan haar vader.

„Een kippenhok,” zegt die.

Er drijft meer langs. Een voerkist, een stel planken, waarschijnlijk uit een stal afkomstig. En daar! Een stoel en nog een stoel, en ginds een linnenkast.

„Vader,” vraagt Cootje angstig, „hoe komen die meubels daar? Die waren toch in de huizen.”

„Natuurlijk waren die in de huizen.”

En nu drijven ze hier.

„Ik vrees dat er een huis door het water is vernield,” zegt vader.

„Vernield? Kapotgeslagen? Zou ons huis ook...?” vraagt Cootje angstig.

„De Eendrachtshoeve is sterk en hecht,” zegt vader geruststellend.

„Maar ik moet toch voorzorgen nemen.”

Vader gaat weg. Cootje blijft alleen bij het dakraam. Er drijft meer wrakgoed langs. De stroom voert het dicht langs de boerderij. Ginds drijft een tafel; daar alweer een linnenkast en nog een tafel en verscheidene stoelen. Dit is veel meer huisraad dan er in één huis is geweest. Er moeten verscheidene huizen zijn vernield.

Hoor! Cootje meent dat ze een kind hoort schreeuwen. Het moet verbeelding zijn. Het is het fluiten van de wind geweest.

Maar daar hoort ze het weer: het schreeuwen van een klein kind.

Ah, Lineke natuurlijk. Maar Lineke ligt in haar bedje aan het andere einde van de grote zolder, achter de aardappelbakken, in de vannacht gemaakte zolderkamer.

Cootje steekt haar hoofd naar buiten en luistert scherp. Nu kan ze alleen geluiden buiten en niets van binnen horen. Door het fluiten van de wind heen verneemt ze duidelijk geschreeuw van een klein kind.

Zou het mogelijk zijn dat er een kind is in dat wilde water?

Ginds drijft een leunstoel, tamelijk hoog op de golven. De zitting en een stuk van de beklede leuning komen boven water uit. Het schreeuwen komt uit die richting.

Cootje klimt het raam uit. Ze loopt een eindje door de dakgoot. Zo kan ze beter in de leunstoel zien.

Er ligt wat wits in. Dat moet een bedje zijn. En in dat bedje schreit een kind.

Cootje loopt verder langs de dakgoot. Als de stoel dichtbij komt, zal ze hem grijpen. Daar komt hij aan. Zij buigt zich ver voorover, ze rekt zich zover dat ze bijna valt. Ze kan de stoel niet raken. Snel loopt ze verder langs de smalle goot tot het einde toe. Weer rekt ze zich. Weer kan ze er net niet bij. En nu is het afgelopen. De stoel is de boerderij voorbij gedreven. Hij gaat de wijde polder in.

„Vader!” roept Cootje.

Maar vader hoort haar niet. Hij is naar de schuur gegaan.

„Moeder!” roept Cootje.

Moeder kan haar ook niet horen. Zij is bij de kleintjes aan het andere einde van de lange zolder. En Cootje staat hier in de dakgoot, waar het water bruist en de wilde wind joelt. En het kleine kind drijft af. Als Aart er was! Maar die is weg. Zij, Cootje, is hier alleen, en het enige middel om dat kind te redden is het na te springen. Zij kan zwemmen. In zwemmen is ze de beste van haar klas.

Het water is zo wild. Het is ook vast ijskoud. Besluiteloos staat Cootje in de dakgoot. De stoel met het kindje drijft al verder weg. Zij mag niet langer dralen, als ze het kind redden wil.

Opeens plonst ze in het water. Hul! wat is het koud. 't Is of een mes in haar voorhoofd snijdt. De kou verlamt haar benen en haar armen. Ze vergeet te zwemmen.

Maar dan slaat ze haar leden uit. Ze duikt op, zwemt, schiet door het water. Ze voelt geen kou meer; het zwemt gemakkelijk. De stoel is al dichtbij. Zij grijpt de leuning. Daar ziet ze het kindje, diep weggestopt onder de dekens; het neusje steekt uit het holletje omhoog. De blauwe oogjes, wijd open, kijken haar aan, eerst verbaasd en dan verschrikt. En daarop begint het kind erbarmelijk te huilen.

Ze heeft de stoel te pakken. Nu omkeren en naar de goot terug.

Maar dat valt tegen. Zo licht als het straks zwom, zo zwaar gaat het nu. Ze moet tegen de stroom in. Er is geen kijk op dat ze de zware stoel tegen de sterke stroom induwen kan. Een felle schrik vaart door haar heen. Ze kan het kind niet redden. Ze kan zichzelf niet redden. Ze drijft af met de stoel. Naar de wijde polder, die nu een wilde zee geworden is.

Of... Ginds staat een dichte rij bomen. Zij is nog boven het erf

van de Eendrachtshoeve. Die bomen zijn de hoge populieren, die rondom het erf staan. Als zij zo'n boom bereiken kan . . .

Half met de stroom meezwemmend kan ze wel wat richting geven aan de leunstoel. Ze stuurt recht op een boom aan. Het lukt. De stoel loopt klem tussen de takken. Zelf klimt ze op een dikke tak. En dan gaat ze roepen: „Vader! Moeder! Help!”

Maar niemand hoort haar. Vader is in de schuur aan het werk en moeder is met de kinderen bezig op het andere einde van de zolder,

en het dakraam, waar zij straks uit geklommen is, is van hieruit niet te zien, want zij is aan de zijkant van het huis beland, terwijl het dakraam aan de voorkant was. Zij kan alleen het puntje van de goot zien, waar zij afgesprongen is.

In haar natte kleren bibbert zij van kou. Haar verkleumde handen kunnen de takken amper meer omklemmen. Zij schreeuwt opnieuw, maar haar stem wordt hees en zwak, en haar keel wordt dichtgesnoerd van angst.

Het kleintje in de stoel heeft van kou noch water last. Het ligt daar als eenmaal Mozes in het biezen kistje. Het schreeuwt niet meer. Het kraait en lacht. Cootje vergeet er haar ellende door. Zij lacht naar het kindje en zegt lieve woordjes. Het kindje kraait nog harder.

Het werkt zijn knuistjes onder de dekens weg en zwaait ermee. Het heeft geen notie van gevaar.

Is dat nu een vertrouwen als van kinderen? En moet zij ook zo zijn: het hart gerust, zelfs nu? Zij wil het wel. Maar zij wordt zo vreselijk koud, haar tanden klapperen. Zij heeft in haar verkleumde armen geen kracht meer om zich vast te klemmen aan de tak. Haar rechterbeen, dat bekneld zit, is gevoelloos geworden. En vlak onder haar stroomt het wilde en ijskoude water. Is dit nu de bescherming van Gods vleugels, waarvan vader gelezen heeft? Het onheil gaat niet voorbij. En God verlost haar niet. . . . Maar hemelhoog is toch zijn goedertierenheid. En Hij verlost dwars door het water heen. Hij brengt de Zijnen in zijn heerlijkheid. Schijnt daar geen licht boven het grauwe water? Is dat de hemelpoort? Cootje ziet het kindje in de stoel als door een floers; ze hoort zijn kraaien als uit de verte. Het is of ze door dat kraaien heen hoort zingen, heerlijk zingen en of ze een groot licht ziet. . . . Daar zijn armen, die haar grijpen. Ze zweeft. Het kindje. Ja, het kindje is er ook. . . . Dan is er niets meer.

7. DE SLOEP EN HET VLOT

Cozijne glijdt meer dan hij loopt de dijk af en rent dan naar het dorp. Aart kan het niet bijbenen. Hijgend rent hij achter hem aan. Cozijne commandeert een vrachtauto: „Naar de haven!” Hij roept tien mannen bij elkaar en helpt zelf mee een sloep uit het water lichten en op de wagen te zetten. Met die vracht raast de auto door de polder naar de dijk, die dwars door het eiland loopt. Anders is er land aan beide kanten van de dijk en Aart heeft zich wel eens afgevraagd wat die dijk daar midden op het eiland moest. Maar nu. Aan deze kant van de dijk is land. Hier is geen overstroming. Maar daarachter wel. Daar bruist de zee; daar steken boerderijen als zoveel arken van Noach uit het grauwe water op, daar drijven rode daken op de golven.

De mannen schuiven, terwijl de auto op de dijk staat, de sloep eraf; hij plonst in het water. Vier mannen aan de riemen, Cozijne aan het roer, Aart staat voorin om uit te kijken.

Het water is onstuimig, de golfslag hoog, de stroom sterk, de vaart zorgelijk door veel verborgen klippen. Zij kunnen op een damhek lopen, op een mesthoop stranden, vastlopen in struiken. Aart kent de omgeving van de Eendrachtshoeve; daarom staat hij op de uitkijk. Wat drijft daarginds, dat gele? O, pakken stro. En dat bruine daar? Een gierbak. En dat aan die kant? Een kruiwagen: de poten en de stokken steken boven water uit; het zware wiel is onder water.

Zij roeien verder, een boomgaard mijdend.

Daar drijft wat wits; het is beddegoed. En ginds wat roods: een linnenkast. Er drijven tafels, stoelen, ledikanten op het wilde water. Aarts keel knijpt dicht. Als al die meubels hier rondrijven, moeten er huizen stukgeslagen zijn. En hoe is het dan met de men-

sen, die in die huizen woonden? Hoe is het thuis, bij vader en moeder? Drijft hier ook huisraad, beddegoed van hen? Maar ginds steekt de Eendrachtshoeve boven de golven uit.

Daar drijft iets vreemds. Het duikt soms onder en komt dan weer boven. Er ligt wat op. Kleren. Of . . .

„Kijk daar!” roept Aart.

Mijnheer Cozijne heeft het al gezien. Hij stuurt erop aan. Met een pikhaak trekt Aart een deur langs zij de boot, waarop een vrouw ligt, met touwen vastgebonden.

Aart is krijt wit. De vrouw ligt voorover en zij beweegt zich niet. De roeiers maken de touwen los en trekken de vrouw in de sloep. Aart durft niet kijken.

„Geef dat stuk zeil eens aan, Aart?” zegt een van de roeiers.

Aart geeft het en dan ziet hij toch een ogenblik de vrouw. Ze is erg bleek en haar ogen zijn dicht. Huiverend wendt Aart zich af. De roeiers spreiden het zeil over haar heen en gaan dan weer op de riemen.

Nu zijn ze spoedig bij de Eendrachtshoeve. De schuur staat diep in het water. Van het huis zijn geen ramen of deuren meer te zien. De dakgoot is zelfs ook verdwenen: dus moet de zolder onder water staan.

De boerderij schijnt verlaten. Geen levend wezen is er te bespeuren. Het dakraam, dat in het oog komt nadat ze om het huis zijn heen-geroeid, is dicht. Het steekt maar even boven water uit. Hier legt de roeiboot aan. Aarts hart staat stil. Hij durft het dakraam nauwelijks openen. Maar hij doet het toch. Daarbinnen is alles water. Aardappelkistjes drijven rond. Het schijnt onmogelijk dat hier nog iemand leeft. „Vader! Moeder!” roept hij, maar zijn stem beeft.

„Aart! jongen, jij daar?” Het is vaders stem, die van een afstand antwoordt, blij verrast.

Cozijne klimt door het dakraam naar binnen. Aart achter hem aan. Op hun hoge laarzen waden ze over de zolder, waar het water twee voet hoog staat. Vader, ook op laarzen, komt hen tegemoet. Achter op de zolder vinden ze, zittend op de hanebalken, moeder en de kinderen, maar die niet alleen. Er zijn nog veel meer mensen: de hanebalken zitten vol.

„Schipbreukelingen,” antwoordt De Leeuw op een vraag van Cozijnse en Aart. „Op deuren en schotten kwamen ze hier langs drijven, nadat hun huizen aan de dijk vernield waren. Wij hebben ze opgepikt. We dachten dat de zolder droog zou blijven, maar het water stijgt nog steeds. Gelukkig, dat jullie er nu bent om ons te halen.”

Cozijnse bijt op zijn lip. Hij is ook blij dat hij er is om hulp te bieden. Maar zijn sloep heeft hoogstens plaats voor acht en hier zijn meer dan twintig mensen. Wie moet hij meenemen en wie laten zitten, althans voorlopig?

„Eerst de schipbreukelingen,” beslist De Leeuw. „Die zouden het besterven als ze langer in hun natte kleren op de hanebalken moeten zitten.”

„En u dan?” roept Aart verschrikt.

„Wij gaan de volgende keer mee. Je komt toch weer terug, Cozijnse?”

Die knikt van ja en verdoet geen tijd met praten. „Laat je maar vallen,” roept hij naar een jonge vrouw. Zij doet het en Cozijnse vangt haar op en draagt haar op zijn schouder naar het dakraam, waar de roeiers klaarstaan om haar aan te pakken. Vier oude mensen worden net zo weggedragen en enkele kinderen. Dan is de sloep tot het boord beladen. De roeiers grijpen de riemen. Het gaat nu lichter dan straks, toen het paardewerk was tegen de stroom op te roeien. Bij de dijk staat een autobus gereed om de drenkelingen verder te vervoeren. Daar staan ook verse roeiers klaar om de vermoeide mannen af te lossen.

„Zou jij nu ook maar niet hier blijven?” raadt Cozijnse aan Aart. Maar die kijkt hem zó smekend aan, dat hij zijn aandrang niet herhaalt. Aart mag weer mee.

Op deze reis wordt van de hanebalken een matras gelicht, die daar op een paar planken is gelegd. Op die matras ligt Cootje. Ze heeft een hoge blos; haar wangen gloeien; haar handen voelen klam. Aart schrikt als hij zijn zus zo ziet.

„Ze heeft koorts gekregen na een dappere daad,” zegt vader en hij laat Aart een kind zien, in dekens gewikkeld, dat ook met deze sloep meegaat. „Dit kind heeft zij gered.”

„Ik heb het niet gered,” spreekt Cootje zwakjes tegen. „Ik kon het niet eens uit het water halen.”

„Dat heb je wel gedaan,” houdt vader vol en hij vertelt aan Aart hoe hij Cootje gevonden heeft in de takken van een populier, verkleumd en bezwijmd bij de stoel, waarop dat kindje vastgebonden was. Hij heeft haar er vandaan gehaald met behulp van een vlotje, waarop drenkelingen op de Eendrachtshoeve aangekomen waren. Als de sloep voor de tweede maal zwaar beladen afvaart, blijven alleen vader en moeder De Leeuw, Wim, Doortje en Trijntje nog achter.

„We komen direct terug om jullie op te halen,” belooft Cozijnsse.

De Leeuw kijkt de sloep uit het dakraam na, totdat zij achter de schuur verdwijnt. Dan waadt hij tussen de drijvende aardappelbakken door naar dat gedeelte van de grote zolder, waar zijn vrouw en drie kinderen op de hanebalken zitten.

De storm is eindelijk wat geluwd, maar het water bruist nog steeds met kracht.

De kinderen liggen op de planken, waar straks Cootje lag met haar matras. Zij dommelen een beetje. Moeder De Leeuw heeft de ogen toegedaan. De boer steunt zijn hoofd in de handen. Hij heeft zijn varkens dood zien drijven in hun hok; ook zijn schapen zijn verdronken. Hij had gehoopt dat hij zijn paarden kon behouden, maar in de schuur is het stil geworden, nadat er bang gehinnik is geweest. Het is wel zeker dat hij al zijn levende have verloren heeft. Maar mag hij daarom treuren? Moet hij niet dankbaar zijn dat zijn gezin behouden is? Moeder en hij zijn over de twee oudste kinderen zeer ongerust geweest. Hoe was het met Aart daar in Colijnsplaat, dat blootstond aan de zee? Als bij Kortgene, aan de lijkant, de dijk gebroken was, moest er dan daar op de noordkant van het eiland niet een nog veel grotere ramp gebeurd zijn? En zie, daar kwam Aart aan, gezond en bezig hen te redden, in plaats dat hij gered moest worden. En nog veel ongeruster was hij geweest, toen hij op een vlotje, van een paar deuren in elkaar getimmerd, uit de schuur teruggekeerd was naar het huis en moeder radeloos vond, omdat Cootje was verdwenen. Er was geen enkel spoor dan alleen

het open dakraam. Zij hadden samen over het verdrongen land gestaard, waar huisraad dreef. Wat had het kind bezielde om uit het raam te klimmen? Op moeders raad was hij gaan kijken in de dakgoot, ofschoon dat dwaasheid leek. Maar staande op de hoek van het dak had hij Cootje zien zitten in een boom. Met het vlotje was hij naar haar toe gevaren, nadat hij een touw had vastgemaakt aan een anker in de muur. En daar had hij bij Cootje het kleine kind gevonden. Cootje was buiten westen: hij had haar op het vlot gelegd en het kind in haar schoot. Aan het verankerde touw had hij het vlotje tegen de stroom in teruggetrokken naar het huis. Cootje was gered, het kind was gered, en beiden zijn nu in Colijnsplaat stellig goed bezorgd. Hij hoeft zich over vrouw en kinderen niet meer ongerust te maken, en hij mag trots zijn op zijn beide oudsten, die zo jong als ze zijn mensenlevens hebben gered.

„Hoor je dat, man?” vraagt moeder.

„Wat bedoel je?”

„Dat gekraak.”

De kaspanten kraken hevig.

„Ik ben zo bang dat het huis instort,” gaat moeder door.

Vader neemt het niet zo zwaar. „Och kom! De Eendrachtshoeve is hecht, hoor.”

Maar nauwelijks heeft hij dat gezegd, of hij verschiet van kleur. Behalve dat het houtwerk duchtig kraakt, meent hij ook enige beweging te bespeuren in de balk, waarop hij zit.

Van de mensen, die straks tijdelijk schuilplaats vonden op zijn zolder, heeft hij gehoord hoe plotseling hun huizen zijn vernield. Zó stond hun huis nog schijnbaar ongeschokt, zó stortte het ineens onder het geweld van het water. Een kleine beweging in de spanten was de enige waarschuwing. En die beweging is er nu.

Het is onverantwoord op de hanebalken te blijven zitten. Zij moeten in elk geval gereed zijn om te vluchten.

Hij laat zich van zijn balk glijden. „Spring op mijn schouder,” zegt hij tegen Doortje. Hij draagt haar naar het dakraam, waar hij haar neerzet op een stapel kistjes, waarvan de hoogste boven het water uitsteekt. Zo haalt hij Trijntje ook en daarna Wim. Moeder waadt zelf door het water.

Ze blijven bij het dakraam zitten, ieder op zijn troon van kistjes, omdat ze hier nog enige beschutting hebben tegen de kille wind en de koude van de winterdag. Het vlotje, waarop ze zich moeten redden als hun woning instort, ligt vlakbij aan de dakgoot vast.

De stroom bruist met geweld. Het gekraak wordt heviger. De Leeuw hoort hoe er stenen in het water plonzen. Dat moeten brokken muur zijn. Het is duidelijk dat het huis uit zijn verband raakt. Op een gegeven ogenblik gaapt er een gat in het dak en zakt de zolder scheef. Nu kunnen zij onmogelijk langer blijven. Ze moeten op het vlot.

Wim stapt er het eerst op, maar wil meteen verschrikt terug, want de kant waarop hij stapt duikt aanstonds onder.

„Plat op je buik,” zegt vader. „Dat is de enige manier om drijvende te blijven op zo’n deur.”

Wim legt zich op zijn buik.

Doortje gaat naast hem liggen en daarna Trijntje aan de andere kant. Dan volgen moeder en vader. Het is een forse deur; er is voldoende ruimte. Maar het drijfvermogen van twee op elkaar gespijkerde deuren is niet groot. Beladen met vijf mensen steekt het vlot geen centimeter boven water uit.

De Leeuw houdt de dakgoot vast. Als het kan wil hij hier, in de luwte van het huis, de redders afwachten, die stellig naar de Eendrachtshoeve zullen komen.

Maar het kan niet. De muur brokkelt af; het dak zakt scheef; het huis staat op instorten. Als zij niet weggaan, zou hun vlot bij het instorten mee omlaag gezogen worden.

Daarom laat De Leeuw de dakgoot los. Het vlot drijft af, de redders tegemoet.

Zodra ze uit de luwte zijn, slaan de golven over hen heen. Doortje gilt als het ijzige water door haar kleren dringt. Trijntje kruipt snikend van ellende tegen moeder aan.

Tussen de bomen, die het erf omzomen, door drijft het vlot de wilde watervlakte op. De Leeuw tuurt in de richting, waar de sloep vandaan moet komen. De redders zijn nog niet te zien, maar ze zullen niet lang op zich laten wachten.

Eensklaps verlamt De Leeuw van schrik. Het vlot gaat in een andere richting drijven. Aanvankelijk dreef het noord, in de richting van

de dijk, vanwaar Aart en Cozijnse moeten komen. Maar nu gaat het naar het westen op de stroom, die zich hier wendt. En er is geen riem op het vlot, er is geen roer om het te sturen. Zij drijven hulpeloos, waarheen de stroom hen voert.

De Leeuw richt zich half op. Misschien kan hij zo de sloep zien komen en naar Cozijnse seinen. Maar hij ziet niets en door zijn beweging duikt het vlot dieper in het water. Angstig gillend grijpen de meisjes zich aan hem vast. Om ongelukken te vermijden moet hij weer gaan liggen.

Tussen dode kippen, pakken stro en wrakhout drijft het vlot de oneindige uitgestrektheid van het verdrongen land in. Het gaat hier, waar de stroom minder sterk is, vrij langzaam. De hele dag, wellicht de hele nacht erbij, zullen zij in de polder rondrijven. Misschien spoelen zij morgen aan op een dijk bij Wissekerke. Maar indien daar al mensen staan om hulp te bieden, is het toch te laat, want dan zijn zij al lang omgekomen van koude en ontbering. Een dag en een nacht houdt niemand het uit op het voortdurend door de golven overspoelde vlot. Wanneer er tijdig redding komen zal, dan moet die komen van Cozijnse's sloep.

Nog eenmaal richt De Leeuw zich op, voorzichtig, nadat hij eerst naar het midden van het vlot gekropen is. Zo, op de knieën, gaat het. Scherp tuurt hij in de richting, vanwaar de boot moet komen. En nu ziet hij de sloep; de riemen gaan op en neer als de vleugels van een zwaan. Maar ze is ver weg en ze vaart natuurlijk in de richting van de boerderij.

Het komt erop aan de aandacht van de sloep te trekken, anders zijn zij verloren.

De Leeuw zwaait met de armen. De sloep houdt onveranderd koers. Hij neemt zijn pet af en zwaait daar wild mee. De sloep vaart door. Men merkt zijn seinen niet op. De afstand is te groot.

Dan gaat De Leeuw, ofschoon het kleine vlot dat eigenlijk niet gedooft, rechtop staan. Het vlotje schommelt wild en duikt diep onder. Toch trekt De Leeuw zijn jas uit en houdt die hoog boven het hoofd. Hij wappert als een noodvlag.

8. ALLEN GERED

Aart staat vóór in de boot. Dit is de derde reis. Het zal de laatste zijn. Als vader en moeder, Doortje, Trijntje en Wim zijn opgehaald, zijn ze er allemaal. In Colijnsplaat heeft hij de dijk mee mogen redden. Dat was fijn. Nu mag hij vader, moeder en al de broertjes en zusjes redden, dat is nog fijner! Hij is wel moe; soms komen er sterretjes voor zijn ogen. Maar dat moet je niet tellen. Aanpakken! Werken! Straks, als vader en moeder veilig zijn, dan gaat hij rusten. Op je lauweren rusten, noemen ze dat.

Daar is de boerderij alweer. Hij ziet het grote bruine schuurdak, de bomen rondom het erf, in een waarvan Cootje straks gezeten heeft om dat kleine kind te redden. Dappere meid, die Co. Zomaar in het water te springen om een kind te redden. Dat is nog heel wat dapperder dan hij doet, en gedaan heeft, want hij stond vannacht achter het schot in de rij tussen al die mannen en hij staat nu maar een beetje uit te kijken in de boot.

Cootje is ziek geworden van de zwempartij. Ze gloeide van de koorts, toen ze straks in de boot lag. Maar de dokter, die erbij was, toen ze van de sloep in de autobus gedragen werd, zei dat er helemaal geen reden was voor ongerustheid. Het zou best goed gaan met haar en ook met het kleine kindje, dat zij had gered. . . .

Hé, waar is hun huis nu? Nog altijd achter de schuur? Toen ze straks hier voeren, kon hij het dak van het woonhuis toch al zien. Of vergist hij zich daarin? Hij moet zich vergissen. Zo dadelijk zal het pannendak wel van achter de schuur te voorschijn komen. Of. . . . er zijn veel huizen ingestort. Maar de Eendrachtshoeve niet! Die is hecht gebouwd. Die wordt niet vernield door het water, zoals de kleine huisjes aan de Torendijk. Zo dadelijk zal hij hun huis zien. Maar zijn lippen worden smal en zijn trekken strak en in zijn hart wordt het bang. Als hun huis tòch eens ingestort is! Waar

zijn vader, moeder, Trijntje, Doortje en Wim dan? Straks dacht hij: wij zijn allemaal gered. Nu... nee, hij mag niet twijfelen. De Eendrachtshoeve is sterk. Het huis staat er nog wel.

„Aart, jij hebt scherpe ogen. Zie jij wat dat daar is?” vraagt Cozijnse achter uit de sloep.

Aart kijkt in de richting waarheen de uitgestrekte arm wijst.

Daar staat een man in, nee op het water, naar het schijnt. Het lijkt Petrus wel, zoals die wandelde op de zee. Die man zwaait met een zwarte jas.

„Het is een noodsein,” zegt Cozijnse en hij wendt het roer.

„Wij moeten naar mijn vader en moeder,” wil Aart roepen, maar hij houdt het in. Die man, die met zijn jas zwaait, zit erger in nood dan vader en moeder op de zolder van de sterke Eendrachtshoeve. Tenminste... Hij kijkt over zijn schouder heen weer naar de boerderij, maar nu de boot naar het westen vaart, kan hij natuurlijk alleen het schuurdak zien. Het woonhuis is daarachter. Het kan niet weg zijn. In elk geval moeten ze eerst de man, die hier in nood zit, redden; dan vader, moeder, de zusjes en Wim.

„Roeien, mannen!” spoort Cozijnse zijn roeiers aan. „Haal op gelijk.... één.... twee.”

De boot schiet met de stroom mee door het water.

Waar is de man met het noodsein nu? Hij staat er niet meer. Aart ziet alleen maar witgetopte golven. Is die man verdronken vlak voordat zij komen?

Cozijnse is ook zijn doelwit kwijt. Hij weet niet meer waarheen hij sturen moet. De boot drijft doelloos, terwijl Cozijnse zoekend rondspeurt. Aart verbijst zich. Waarom verknoeien zij hun tijd, terwijl de mensen op de Eendrachtshoeve misschien in groot gevaar zijn?

Daar ontdekt Aart iets zwarts. Drijft die man daar? En drijft er nog iemand naast hem? En zijn daar kinderen ook? Liggen die mensen allemaal in het water?

O, het is een vlot, dat door zijn zware last haast onder water wordt gedrukt. De golven spoelen er overheen; ze slaan ook over de mensen heen.

De man richt zich weer op.

„Vader!” roept Aart uit, terwijl zijn ogen zich wijd opensperren van verrassing. Maar als dit vader is, wie zijn die anderen dan op het wankele en half gezonken vlot? Zijn het moeder, Doortje, Trijntje en Wim? O . . . en hij wilde de andere kant uit, naar de Eendrachts-hoeve . . .

De roeiers trekken hard. Cozijnse stuurt de sloep met een brede zwaai om het vlot heen. „Riemen strijken!” Aart slaat een pikhaak in het vlotje. En nu ziet hij hen allemaal: Daar liggen, half in het water, zijn vader, moeder, broertje en zusjes.

Vader tilt Trijntje op en reikt haar aan een roeier over. Daarna Doortje. Wim komt zelf overeind. Aart reikt hem de hand. Zo wipt hij in de sloep.

„Vrouw, het is jouw beurt,” zegt vader tegen moeder.

Moeder richt zich op, langzaam, met grote moeite. Ze schijnt verstijfd en uitgeput. Daar ziet ze Aart. „M'n jongen,” zegt ze, „was je daar? Zien wij elkaar toch nog terug?” Er komt een zachte glimlach op haar moe en bleek gelaat, en ze heft haar hand als wil ze hem groeten. „Kom, vrouw,” dringt vader aan.

„Ja,” zegt ze, „ik kom.” Ze doet een stap, doch wankelt.

Het gaat alles bliksemsnel. Het vlot kantelt. Moeder glijdt in het water onder de sloep. Aart springt over boord, duikt, zwemt, grijpt een schouder, duwt, opduikend, zijn moeder omhoog.

Verder hoeft Aart niets te doen. Vader, zelf met één hand hangend aan de sloep, nadat het vlot ook onder hem is weggegeden, grijpt met de andere moeder vast, zodra ze boven water komt. Verscheidene handen helpen haar in de sloep. Aart wordt met één ruk door een sterke visser in de boot getild.

Moeder ligt op de denning. De roeiers spreiden dekens en een zeil over haar heen. Dan gaan ze op de riemen, Cozijnse commandeert: „Haal op gelijk . . . één . . . twee . . .”

Ook Aart ligt onder dekens en een zeil. Dat moest van Cozijnse, omdat hij in het water heeft gelegen, en omdat zijn hulp als uitkijk, nu ze recht op de dijk aangaan, niet langer nodig is.

Aart is heel blij. Nu zijn allen gered: vader, moeder, al de broers

en zusjes. Toch gered, ondanks dat hij de andere kant op wilde. En hij heeft moeder er uitgehaald, zwemmend gered. Hij heeft voor Cootje niet ondergedaan.

Dat moeder bleek en stil was, toen ze onder de dekens en het zeil gelegd was, is niet erg. Zo was de vrouw ook, die zij vanmorgen redden. Toen heeft dat stille en bleke Aart bang gemaakt. Hij vreesde dat zij het niet zou halen. Maar de dokter op de dijk zei dat ze alleen maar buiten kennis was, en dat ze er vast gauw weer bovenop zou zijn. En dat zei hij van Cootje, die zo'n koorts had, ook. „Gauw in bed met hete kruiken, dan is ze zó weer het oude Cootje,” zei hij. Moeder krijgt straks ook een warm bed met warme kruiken en dan is ze vast ook gauw weer beter.

De sloep stoot tegen de dijk. Er staat een rij mannen klaar om de geredden naar de autobus te dragen. Daar gaat Trijntje, daar gaat Doortje, daar gaat Wim. Ze willen Aart ook helpen, maar dat is niet nodig. Hij springt zelf wel aan wal.

Nu wordt moeder opgetild. Aart schiet toe om mee te helpen. Het is niet nodig. Er zijn mannen genoeg. Even ziet Aart haar gezicht. Het is nog heel wit en de ogen zijn gesloten. Maar wat is het vriendelijk. Het is of moeder stilletjes glimlacht. En ofschoon de lippen gesloten blijven, is het net of Aart haar hoort zeggen: „M'n jongen,” zó warm als ze het straks zei op het vlot en als ze het — wanneer? o, was dat gister pas? — zei bij het afscheid. Toen dacht ze, dat zij elkaar niet zouden weerzien. Die vrees is niet vervuld, gelukkig. Ze hebben elkaar wèl weer gezien. Ze zijn nu bij elkaar. Dezelfde bus rijdt hen naar Colijnsplaat.

Daar gaan de drenkelingen naar het noodhospitaaltje, waar nu de dokter is, maar Aart wipt bij Cozijnse binnen. Lijn z'n moeder staat alwéér klaar met een stel droge kleren en een lekker warm bad.

Als hij gewassen en gekleed is, gaat hij in een leunstoel bij de kachel zitten met de ogen dicht. Hij is erg moe, maar ook heel blij en dankbaar. Fijn, vader, moeder en al de broers en zusjes zijn in veiligheid. „Aart!”

Aart doet de ogen open. Daar is vader. Hij heeft een pak aan van mijnheer Cozijnse, zoals hij, Aart, een tweede pak van Lijn aan heeft. Aart lacht naar vader. „Ha, vader, fijn hè, allemaal gered.”

„Ja, allemaal gered,” zegt vader.

Zij zeggen allebei hetzelfde en toch kijkt Aart zijn vader aan. Diens toon is anders dan de zijne, zo ernstig, en zijn gezicht is ook zo ernstig.

„Wij zijn toch allemaal gered?” vraagt Aart.

Vader knikt. „Ja, Aart, allemaal.”

Nu bevestigt vader weer wat hij gezegd heeft, maar Aart voelt dat er toch verschil is. Het is net of vader haast niet spreken kan en in zijn ogen is iets vochtigs, dat Aart nog nooit bij hem gezien heeft.

„Wat is er toch?” vraagt hij ongerust. „Is Cootje niet in orde?”

Vader schudt het hoofd. „Met Cootje is het goed. Die is al haast weer beter. Moeder. . . .”

Vader breekt af. Hij kan niet verder spreken.

Aart wordt opeens doodsbлек. Zijn ogen sperren zich wijd open.

„Is moeder. . . .?” Het harde woord wil er niet uit.

Vader knikt. „Moeder is heengegaan,” zegt hij fluisterend.

„En u zei: wij waren allen gered!” schreeuwt Aart ontzet.

„Dat zijn we ook, Aart,” zegt vader ernstig en zacht. „Allemaal gered. Alleen. . . . moeder op een andere manier.”

Aart knikt stom. Hij begrijpt wat vader bedoelt. Moeder is heengegaan en toch is zij gered. Gisteren zei ze immers tegen hem: „Als wij elkander niet terugzien, weet dan, mijn jongen, dat het goed met moeder is.” En straks heeft hij om haar bleke mond die glimlach gezien van vrede en geluk. Zij is gered. Niet door het dappere Cootje en ook niet door hem, ofschoon hij haar is nagedoken, toen zij in het water gleeed. En ook niet door Cozijnse en zijn sterke roeiers of door vader. De Here Jezus heeft moeder gered. Hij heeft haar regelrecht uit het verdronken land naar het paradijs gebracht, waar zij nooit meer bedreigd zal worden door het water, omdat er geen zee meer zal zijn, en waar zij geen kou, geen honger, geen leed en geen verdriet meer kennen zal, omdat zij altijd bij de Here is.